

ЗАКОН

О БОРАЧКО - ИНВАЛИДСКОЈ ЗАШТИТИ

Глава I

УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се права бораца, ратних и мирнодопских војних инвалида, цивилних инвалида рата, чланова породица палих и умрлих бораца и умрлих војних инвалида, чланова породица умрлих цивилних инвалида рата и цивилних жртава рата.

Члан 2.

Права утврђена овим законом заснивају се на принципу накнаде штете за телесно оштећење, односно губитак живота блиског сродника, а права која припадају борцима, ратним и мирнодопским војним инвалидима, члановима породица палих и умрлих бораца и умрлих војних инвалида – заснивају се и на принципу националног признања.

Члан 3.

На новчана примања утврђена овим законом не плаћају се порези или друге дажбине предвиђене општим прописима по основу личних или других прихода грађана.

Члан 4.

Средства за остваривање и коришћење права прописаних овим законом обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Глава II

КОРИСНИЦИ ПРАВА

Борац

Члан 5.

Борац је држављанин Републике Србије који је:

- 1) у рату или оружаним акцијама предузетим за време мира вршио војне дужности или друге дужности ради одбране суверенитета, независности и територијалне целокупности Републике Србије;
- 2) учествовао у Другом светском рату као припадник војске Краљевине Југославије у времену од 6. до 17. априла 1941. године или у саставу савезничких армија;
- 3) учествовао у Народноослободилачкој борби у Другом светском рату као припадник партизанских одреда народноослободилачке војске и партизанских одреда Југославије, односно Југословенске армије, од 17. априла 1941. до 15. маја 1945. године, односно коме је активан и организован рад у тој борби

признат у посебан стаж у двоструком трајању по прописима о пензијском и инвалидском осигурању решењем надлежног органа у Републици Србији;

4) учествовао у Другом светском рату као припадник Југословенске војске у отаџбини и Равногорског покрета, почев од 17. априла 1941. године до 12. септембра 1944. године;

5) вршио војне дужности или друге дужности за војне циљеве или за друге циљеве државне безбедности у оружаним акцијама од 17. августа 1990. године до 27. априла 1992. године ради одбране суверенитета, независности и територијалне целокупности Социјалистичке федеративне републике Југославије;

6) вршио војне дужности или друге дужности за војне циљеве или за циљеве државне безбедности у вези са учествовањем у рату у Савезној републици Југославији од 24. марта до 26. јуна 1999. године;

7) вршио војне дужности или друге дужности у вези са учествовањем у оружаној акцији предузетој за време мира после 27. априла 1992. године ради одбране суверенитета, независности и територијалне целокупности Савезне Републике Југославије, Државне заједнице Србија и Црна Гора, односно Републике Србије.

Члан 6.

Својство борца, ради остваривања права по овом закону, може остварити лице из члана 5. овог закона које је у рату, односно оружаним акцијама предузетим за време мира било ангажовано најмање 45 дана, осим за лица из члана 5. тачка 2. овог закона код којих се то својство признаје и за краћи период.

Као време ангажовања у смислу става 1. овог члана сматра се и време одсуства по основу боловања или привремене неспособности за војну службу одобрене на основу налаза и мишљења надлежних лекарских комисија, као и време које је борац провео у заробљеништву у које је доспео под околностима из члана 5. овог закона.

Лице коме је признато својство ратног војног инвалида, својство борца остварује без утврђивања времена ангажовања у смислу става 1. овог члана.

Војни инвалид

Члан 7.

Војни инвалид, у смислу овог закона, је ратни војни инвалид и мирнодопски војни инвалид.

Ратни војни инвалид

Члан 8.

Ратни војни инвалид је држављанин Републике Србије који је задобио рану, повреду, озледу или болест, па је због тога наступило оштећење његовог организма најмање за 20%, и то:

1) у вршењу војне дужности или друге дужности за војне циљеве у рату или у оружаној акцији предузетој за време мира, под околностима из члана 5. овог закона;

2) при вршењу војних дужности у иностраној земљи која је у оружаном сукобу ако га је на вршење тих дужности упутио надлежни војни орган у оквиру

међународних обавеза Републике Србије, у оквиру препорука или одлука Уједињених нација;

3) за време ратног заробљеништва у које је доспео као борац из члана 5. овог закона, односно као лице из тачке 2. овог члана.

Члан 9.

Ратни војни инвалид је и држављанин Републике Србије код кога је постојала болест која се погоршала под околностима из чл 5. и 8. овог закона, па је због тога наступило оштећење његовог организма најмање за 20%.

Члан 10.

Ратни војни инвалид је и странац код кога је наступило оштећење организма под околностима из члана 5. тач. 1, 6. и 7. овог закона, ако својство ратног војног инвалида по том основу не може остварити од стране државе чије је држављанин.

Члан 11.

Ратни војни инвалид који накнадно испуни услове за стицање својства мирнодопског војног инвалида задржава својство ратног војног инвалида, а инвалидитет му се утврђује према укупном оштећењу организма по оба основа.

Мирнодопски војни инвалид

Члан 12.

Мирнодопски војни инвалид је држављанин Републике Србије који је у миру, као војник на служењу војног рока у јединицама и установама Војске Србије (у даљем тексту: Војска), ученик односно студент војношколске установе, слушалац школе за резервне официре и лице у резервном саставу на дужности у Војсци, у вршењу војне службе или дужности у вези с том службом, без своје кривице, задобио рану, повреду или озледу због које је наступило оштећење његовог организма најмање за 20%.

Изузетно од става 1. овог члана, мирнодопски војни инвалид је и држављанин Републике Србије који је у миру, као војник на цивилном служењу војног рока, без своје кривице задобио рану, повреду или озледу за време гађања ватреним оружјем или других облика војне обуке који по својој природи могу изазвати повећану опасност за оштећење организма, ако су ти облици обуке предвиђени програмима обуке ових лица и ако је обуку планирао, организовао и контролисао орган војске или други надлежни државни орган одређен посебним прописом.

Члан 13.

Мирнодопски војни инвалид је држављанин Републике Србије који је у миру, као војник на служењу војног рока у јединицама и установама Војске, ученик односно студент војношколске установе, слушалац школе за резервне официре и лице у резервном саставу на дужности у Војсци, без своје кривице, задобио болест која је у узрочној вези са вршењем војне службе или дужности у вези с том службом, због чега је наступило оштећење његовог организма најмање за 60%.

Мирнодопски војни инвалид је и држављанин Републике Србије који је, као војник и лице из резервног састава из става 1. овог члана, задобио болест која је у узрочној вези са вршењем војне службе или дужности у вези с том

службом у страној земљи на основу међународних обавеза које је Република Србија преузела у оквиру препорука или одлука Уједињених нација, па је због тога наступило оштећење његовог организма најмање за 50%.

Мирнодопски војни инвалид је и држављанин Републике Србије код кога је под околностима и условима из ст. 1. или 2. овог члана, услед погоршања болести која је постојала пре ступања у Војску, наступило оштећење организма најмање за 60%, односно 50%.

Члан 14.

Мирнодопски војни инвалид је и држављанин Републике Србије код кога је наступило оштећење организма најмање за 20% услед ране, повреде или озледе коју је задобио без своје кривице за веме обуке за учешће у одбрани у организацијама које одреди надлежни орган ако је обуку планирао, организовао и контролисао орган Војске и ако се обука изводи по позиву надлежног органа, као и за време гађања ватреним оружјем и других облика војне обуке који по својој природи могу изазвати повећану опасност за оштећење организма, а који су предвиђени програмом обавезне обуке.

Члан 15.

Лицу на професионалној војној служби, припаднику Министарства унутрашњих послова и Безбедносно-информативне агенције не може се признати својство мирнодопског војног инвалида по одредбама овог Закона.

Члан 16.

Мирнодопски војни инвалид који стекне права по овом закону по основу болести и користи их најмање пет година, па се после тог времена стање побољша и проценат инвалидитета смањи испод процента одређеног у члану 13. овог закона, задржава својство мирнодопског војног инвалида и користи права према смањеном проценту инвалидитета, под условом да утврђено оштећење организма није мање од 20%.

Члан 17.

Мирнодопски војни инвалид који накнадно испуни услове за стицање својства ратног војног инвалида стиче својство ратног војног инвалида, а инвалидитет му се утврђује према укупном оштећењу организма по оба основа.

Члан 18.

Нехат се не сматра кривицом у смислу одредаба чл. 12. - 14. овог закона.

Члан 19.

Вршењем служења војног рока, вршењем војне службе или дужности у вези са том службом и другим облицима оспособљавања грађана за учешћем у одбрани као и ко се сматра учеником односно студентом војношколске установе, слушаоцем школе за резервне официре, лицем у резервном саставу, односно лицем на професионалној војној служби, утврђује се по прописима којима се уређује одбрана земље и вршење службе у војсци.

Члан 20.

Даном испуњења услова за остваривање права по основу болести задобијене под околностима из члана 14. овог закона сматра се дан отпуштања из Војске.

Под отпуштањем из Војске, у смислу овог закона, подразумева се прекидање обавезе служења војног рока, отпуштање војника из Војске по одслужењу војног рока или због неспособности за војну службу, као и отпуштање са школовања из војношколске установе.

Цивилни инвалид рата и цивилна жртва рата

Члан 21.

Цивилни инвалид рата је цивилно лице, држављанин Републике Србије, код кога је наступило оштећење организма најмање за 50% услед ране, повреде или озледе, и то:

- 1) задобијене злостављањем или лишењем слободе од стране непријатеља за време рата, у току извођења ратних операција, од заосталог ратног материјала или непријатељских диверзантских и терористичких акција, на територији Републике Србије, уколико је и у време настанка оштећења организма имао држављанство Републике Србије или пребивалиште на територији Републике Србије.
- 2) коју је задобио као жртва терористичког напада у иностранству на дипломатско или конзуларно представништво Републике Србије.

Члан 22.

Цивилна жртва рата је држављанин Републике Србије који је као цивилно лице изгубио живот под околностима из члана 21. овог закона.

Породица палог борца

Члан 23.

Породица палог борца је породица лица које је погинуло, умрло или нестало под околностима из чл. 5. и 8. овог закона или је умрло од последица ране, повреде, озледе или болести задобијене под тим околностима у року од годину дана од дана престанка учешћа у рату, односно оружаном акцији.

Породица палог борца је и породица лица које је својство ратног војног инвалида остварило по основу ране, повреде, озледе или болести задобијене под околностима из чл. 5. и 8. овог закона, а умрло је од последица тих оштећења организма у року од годину дана од дана престанка учешћа у рату, односно оружаном акцији.

Чланови породице палог борца јесу:

- 1) супружник;
- 2) деца рођена у браку или ван брака и усвојена деца, као и пасторчад коју је пали борац издржавао;
- 3) родитељи, као и очух, маћеха и усвојитељи који су палог борца издржавали или које је пали борац издржавао;
- 4) деда и баба палог борца који су палог борца издржавали или које је пали борац издржавао, под условом да то право није остварио нико од лица наведених у ставу 3. тачка 1. до 3. овог члана.

Породица умрлог борца

Члан 24.

Чланови породице умрлог борца јесу:

- 1) супружник;
- 2) деца рођена у браку или ван брака и усвојена деца, као и пасторчад коју је умрли борац издржавао;
- 3) родитељи, као и очух, маћеха и усвојитељи који су умрлог борца издржавали или које је умрли борац издржавао, под условом да то право нису остварила лица из тачке 1. и 2. овог члана.

Породица војног инвалида и лица које је погинуло или умрло у Војсци

Члан 25.

Чланови породице војног инвалида и лица које је погинуло или умрло у Војсци или умрло у року од годину дана од дана отпуштања из Војске, од последица ране, повреде, озледе или болести задобијене под околностима из чл. 12. - 14. овог закона, јесу:

- 1) супружник;
- 2) деца рођена у браку или ван брака и усвојена деца, као и пасторчад коју је војни инвалид издржавао;
- 3) родитељи, као и очух, маћеха или усвојитељи који су војног инвалида издржавали или које је војни инвалид издржавао, под условом да то право нису остварила лица из тачке 1. и 2. овог члана.

Породица цивилног инвалида рата и цивилне жртве рата

Члан 26.

Чланом породице цивилног инвалида рата сматра се члан породице умрлог цивилног инвалида рата, уколико је са њим живео у заједничком домаћинству најмање годину дана пре његове смрти.

Чланом породице цивилне жртве рата сматра се члан породице лица из члана 22. овог закона, уколико је са њим живео у заједничком домаћинству најмање годину дана пре његове смрти.

Чланови породице, у смислу ст. 1. и 2. ово члана јесу:

- 1) супружник;
- 2) деца рођена у браку или ван брака и усвојена деца, као и пасторчад коју је цивилни инвалид рата, односно цивилна жртва рата, издржавао;
- 3) родитељи.

Ужа породица

Члан 27.

Чланови уже породице, у смислу овог закона, јесу:

- 1) супружник;
- 2) деца рођена у браку или ван брака, усвојена деца и пасторчад.

Издржавање

Члан 28.

Постојање издржавања као услова за остваривање права у смислу чл. 23. -26. овог закона утврђује се по прописима којима се уређују породични односи.

Поред општих услова из става 1. овог члана, за постојање издржавања када су у питању очух, маћеха и пасторчад, неопходно је да је издржавање трајало најмање годину дана пре смрти лица по основу кога се право остварује.

Глава III

ПРАВА И УСЛОВИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА

Права

Члан 29.

Права борца јесу:

- 1) месечно новчано примање;
- 2) додатак за негу;
- 3) смештај у установе социјалне заштите;
- 4) решавање стамбених потреба;
- 5) накнада трошкова путовања;
- 6) бесплатна и повлашћена возња;
- 7) помоћ породици у случају смрти.

Члан 30.

Права војног инвалида јесу:

- 1) лична инвалиднина;
- 2) додатак за негу;
- 3) ортопедски додатак;
- 4) здравствена заштита и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите;
- 5) медицинско-техничка помагала;
- 6) бањско и климатско лечење;
- 7) професионална рехабилитација и новчана помоћ за време професионалне рехабилитације;
- 8) инвалидски додатак;
- 9) месечно новчано примање;
- 10) накнада трошкова смештаја у установе социјалне заштите;
- 11) решавање стамбених потреба;
- 12) новчана накнада за набавку путничког моторног возила;
- 13) накнада трошкова путовања;

- 14) бесплатна и повлашћена возња;
- 15) помоћ породици у случају смрти.

Члан 31.

Права члана породице палог борца јесу:

- 1) породична инвалиднина;
- 2) здравствена заштита и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите;
- 3) месечно новчано примање;
- 4) додатак за негу;
- 5) накнада трошкова смештаја у установе социјалне заштите;
- 6) решавање стамбених потреба;
- 7) накнада трошкова путовања;
- 8) бесплатна и повлашћена возња;
- 9) помоћ у случају смрти.

Члан 32.

Права члана породице умрлог борца јесу:

- 1) месечно новчано примање;
- 2) додатак за негу;
- 3) накнада трошкова смештаја у установе социјалне заштите;
- 4) решавање стамбених потреба;
- 5) накнада трошкова путовања;
- 6) помоћ у случају смрти.

Члан 33.

Права члана породице умрлог војног инвалида јесу:

- 1) породична инвалиднина;
- 2) здравствена заштита и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите;
- 3) месечно новчано примање;
- 4) додатак за негу;
- 5) накнада трошкова смештаја у установе социјалне заштите;
- 6) решавање стамбених потреба;
- 7) накнада трошкова путовања;
- 8) бесплатна и повлашћена возња;
- 9) помоћ у случају смрти.

Члан 34.

Права цивилног инвалида рата јесу:

- 1) лична инвалиднина;

- 2) додатак за негу;
- 3) ортопедски додатак;
- 4) здравствена заштита и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите;
- 5) месечно новчано примање;
- 6) накнада трошкова смештаја у установе социјалне заштите;
- 7) решавање стамбених потреба;
- 8) накнада трошкова путовања;
- 9) бесплатна и повлашћена возња.

Члан 35.

Права члана породице цивилне жртве рата и умрлог цивилног инвалида рата јесу:

- 1) месечно новчано примање;
- 2) додатак за негу;
- 3) накнада трошкова смештаја у установе социјалне заштите;
- 4) решавање стамбених потреба;
- 5) накнада трошкова путовања;
- 6) помоћ у случају смрти.

Члан 36.

Општина, град, град Београд, односно аутономна покрајина, може својим прописима утврђивати друга права у области борачко-инвалидске заштите, већи обим права од обима права утврђених овим законом и повољније услове за њихово остваривање, ако у свом буџету обезбеди средства за те намене.

Легитимација

Члан 37.

Борац, ратни војни инвалид, односно мирнодопски војни инвалид, родитељи, супруга и деца палог борца имају право на легитимацију, која представља јавну исправу којом се доказује да је имаоцу легитимације признато својство борца, ратног војног инвалида, односно корисника породичне инвалиднине признате као родитељима палог борца.

Члан 38.

Право на легитимацију борца има борац коме је то својство признато коначним решењем надлежног органа по овом закону, као и борац коме је учешће у рату, коначним решењем надлежног органа у Републици Србији, признато у посебан пензијски стаж по прописима о пензијском и инвалидском осигурању. Изузетно, право на легитимацију борца има и борац Народноослободилачког рата коме је време проведено у том рату признато у посебан пензијски стаж решењем надлежног органа друге републике Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, уколико је он корисник неког од права по овом закону.

Право на легитимацију ратног војног инвалида, односно легитимацију мирнодопског војног инвалида има војни инвалид коме је то својство признато коначним решењем надлежног органа у Републици Србији.

Члан 39.

Легитимација из члана 38. овог закона одузима се лицу коме решењем надлежног органа престане својство борца, ратног војног инвалида, мирнодопског војног инвалида, односно права на породичну инвалиднину признату као родитељу, супрузи и деци палог борца.

Члан 40.

Право на легитимацију родитеља палог борца има родитељ коме је коначним решењем надлежног органа у Републици Србији признато право на породичну инвалиднину по детету погинулом под околностима из члана 5. овог закона.

Члан 41.

Министар надлежан за послове борачко-инвалидске заштите (у даљем тексту: Министар) прописује излед и начин додељивања легитимације из члана 40. овог закона.

Општи услови за остваривање права

Члан 42.

Војни инвалиди и цивилни инвалиди рата, ради остваривања права по овом закону, разврставају се у групе инвалидитета према степену оштећења организма израженом у проценту.

Процент инвалидитета одређује се трајно или привремено, сразмерно оштећењу организма које је настало као последица ране, повреде, озледе или болести задобијене под околностима утврђеним овим законом.

Процент инвалидитета који се одређује привремено утврђује се ако постоје изгледи да ће се оштећење организма у знатној мери побољшати применом било ког медицинског средства (оперативне интервенције, физикалне терапије и рехабилитације, медикаментозно лечење и др.). За одређивање процента инвалидитета узимају се у обзир и оштећења организма настала услед употребе стандардних лекова, операција и других терапеутских подухвата ради лечења од рана, повреда, озледа и болести задобијених под околностима предвиђеним овим законом и ношења медицинско-техничких помагала, губитак или тешко оштећење парног органа ако је други парни орган изгубљен или тешко оштећен услед последица ране, повреде, озледе или болести задобијене под околностима утврђеним овим законом, околности под којима је код малолетника и ратних заробљеника наступило оштећење организма услед психосоматских оштећења и поремећаја, као и пол инвалида.

Члан 43.

Према проценту инвалидитета војни инвалиди разврставају се у десет група војног инвалидитета (од I до X), и то:

I група – инвалиди са 100% инвалидитета којима је за редован живот потребна нега и помоћ;

II група – инвалиди са 100% инвалидитета;

- III група – инвалиди са 90% инвалидитета;
- IV група – инвалиди са 80% инвалидитета;
- V група – инвалиди са 70% инвалидитета;
- VI група – инвалиди са 60% инвалидитета;
- VII група – инвалиди са 50% инвалидитета;
- VIII група – инвалиди са 40% инвалидитета;
- IX група – инвалиди са 30% инвалидитета;
- X група – инвалиди са 20% инвалидитета.

Према проценту инвалидитета цивилни инвалиди рата разврставају се у седам група инвалидитета (од I до VII), и то:

- I група – инвалиди са 100% инвалидитета којима је за редован живот потребна нега и помоћ;
- II група – инвалиди са 100% инвалидитета;
- III група – инвалиди са 90% инвалидитета;
- IV група – инвалиди са 80% инвалидитета;
- V група – инвалиди са 70% инвалидитета;
- VI група – инвалиди са 60% инвалидитета;
- VII група – инвалиди са 50% инвалидитета.

Члан 44.

Министар прописује начин утврђивања процента инвалидитета према степену оштећења организма и критеријуме за утврђивање инвалидитета војних инвалида и цивилних инвалида рата.

Члан 45.

Својство војног инвалида и својство цивилног инвалида рата на основу оштећења организма које је настало услед ране, повреде или озледе може се утврдити само ако је рана, повреда или озледа оставила видне трагове.

Видним траговима, у смислу става 1. овог члана, сматрају се јасно видљиви трагови на површини тела и видљива оштећења унутрашњих органа утврђена одговарајућим дијагностичким методама (контузије, бласттрауме и др.).

Члан 46.

При утврђивању процента војног инвалидитета лицима код којих је под околностима из члана 9. и члана 13. став 3. овог закона наступило оштећење организма услед погоршања болести, узима се одговарајући проценат од целокупног оштећења организма, с обзиром на природу болести и њен развитак, трајање и тежину ратних напора, односно напора при вршењу војне службе, као и друге околности које су утицале на болест.

Процент војног инвалидитета утврђен коначним решењем по одредби става 1. овог члана на основу погоршања болести, који је одређен при првом утврђивању војног инвалидитета, не може се доцније повећати без обзира на даље погоршање оштећења организма.

Одређивање и усклађивање износа права

Члан 47.

Лична инвалиднина, породична инвалиднина, додатак за негу, ортопедски додатак, новчане накнаде за време професионалне рехабилитације, инвалидски додатак и месечна новчана помоћ - одређују се у месечним износима, доспевају првог дана у месецу, а исплаћују по истеку месеца.

Основ за одређивање месечних износа личне инвалиднине, породичне инвалиднине, додатка за негу, ортопедског додатка, инвалидског додатка запосленог ратног војног инвалида, инвалидског додатка незапосленог ратног војног инвалида, једнократне помоћи у случају смрти, накнаде трошкова сахране и накнаде трошкова изградње надгробног споменика, јесте износ просечне месечне зараде без пореза и доприноса у Републици Србији из претходног месеца (у даљем тексту: основ).

Основ за одређивање месечних износа новчане помоћи за време професионалне рехабилитације, доквалификације, преквалификације представља минимална зарада из претходног месеца утврђена у складу са прописима о раду.

Примања из става 2. овог члана усклађују се са кретањем просечне зараде без пореза и доприноса у Републици Србији.

Месечно новчано примање усклађује се са кретањем просечне зараде без пореза и доприноса у Републици Србији, с тим што ће се сваког 01. априла вршити корективно усклађивање овог права у односу на кретање зарада у периоду 01. април претходне године – 31. март текуће године.

Усклађен износ примања припада од првог дана у месецу у коме је извршено усклађивање.

Основ из ст. 2. и 3. овог члана и подаци о кретању просечне зараде из ст. 4. и 5. овог члана утврђују се на основу података органа надлежног за послове статистике.

Члан 48.

Министар утврђује номиналне износе права по овом закону и проценте усклађивања из члана 47. овог закона.

Посебни услови за остваривање права

1) Лична инвалиднина

Члан 49.

Лична инвалиднина одређује се према групи инвалидитета.

Месечни износ личне инвалиднине одређује се у проценту од основа и износи за:

- 1) I групу - 188%
- 2) II групу - 139%
- 3) III групу - 107%
- 4) IV групу - 82%

- 5) V групу - 60%
- 6) VI групу - 40%
- 7) VII групу - 31%
- 8) VIII групу - 22%
- 9) IX групу - 21%
- 10) X групу - 19%

Инвалидима I групе који имају више оштећења организма по основу по коме им се признаје својство војног инвалида, односно својство цивилног инвалида рата, која одговарају инвалидитету I групе, износ личне инвалиднине из става 1. овог члана повећава се за 25%.

Војни инвалид корисник додатка за негу и помоћ има право на накнаду износа који је, као обвезник плаћања доприноса из зараде, платио за лице које му пружа негу и помоћ са којим је закључио уговор о раду.

Накнада из претходног става овог члана не може бити већа од износа доприноса на основицу коју чини додатак за негу и помоћ на који војни инвалид има право.

2) Породична инвалиднина

Члан 50.

Право на породичну инвалиднину могу остварити чланови уже породице палог борца, чланови уже породице војног инвалида од I до VII групе - после његове смрти, и чланови уже породице лица које је погинуло или умрло од последица ране, повреде, озледе или болести задобијене под околностима из члана 12. - 14. овог закона, под следећим условима:

- 1) уколико има држављанство Републике Србије;
- 2) удова – кад наврши 45 година живота или удовац – кад наврши 55 година живота, као и пре навршених 45, односно 55 година живота ако су неспособни за рад;
- 3) деца, усвојеници и пасторчад:
 - до навршене 15 године живота;
 - до завршетка школовања, а најкасније до навршених 27 година живота, односно деца палог борца до 27 године живота. Ако је школовање прекинуто због служења војног рока или болести, та лица могу користити право на породичну инвалиднину и за време служења војног рока, односно трајања болести, и то до навршене 27. године живота, а после тога – највише још за онолико времена колико су због служења војног рока, односно болести изгубила од школовања, ако је школовање продужено пре навршене 27. године живота;
 - ако су неспособни за рад – за време док та неспособност траје, под условом да је неспособност наступила пре навршене 15 године, односно 27 године живота (инвалидно дете у складу са прописима о разврставању деце ометене у развоју - у даљем тексту: инвалидно дете);
- 4) ако ужу породицу сачињавају супружник са једним дететом или са више деце, супружник има право на породичну инвалиднину као сауживалац са њима, без обзира на услове из става 1. тачка 1) овог члана, и то док и једно од те деце има право на породичну инвалиднину.

Члан 51.

Сматра се да се дете налази на школовању у смислу члана 50. став 1. тачка 2) овог закона уколико похађа основну или средњу школу, основне академске или основне струковне студије, односно дипломске академске студије, специјалистичке струковне и академске студије, као и докторске академске студије у складу са прописима који уређују основно, средње и високо образовање и уколико има статус лица на школовању према статуту школске установе у којој се налази на школовању.

Постојање апсолвентског стажа и специјалистичких и докторских академских студија утврђује се на основу статута високошколске установе.

У току школовања једна година истог степена школовања, укључујући и трајање специјалистичких и докторских академских студија, може се уписати највише два пута. Детету које стекне статус апсолвента, права по овом закону припадају највише до годину дана од дана стицања тог статуса.

Неспособност за рад у смислу члана 50. овог закона одговара потпуном губитку радне способности по прописима о пензијском и инвалидском осигурању.

Члан 52.

Право на породичну инвалиднину остварују само чланови породице који испуњавају прописане услове и то чланови уже породице лица по основу кога се остварује право, с једне стране и родитељи или очух, маћеха или усвојитељ, односно деда и баба, с друге стране.

Ако право на породичну инвалиднину користи више чланова породице у оквиру једне групе сродника наведених у ставу 1. овог члана, право им припада као сауживаоцима на равне делове.

Члан 53.

Чланови породице палог борца из члана 23. став 3. тачка 3. овог закона и чланови породице војног инвалида од I до VII групе из члана 23. тачка 3. овог закона имају право на породичну инвалиднину иако су чланови уже породице остварили ово право.

Очух, маћеха или усвојитељ из члана 23. став 3. тачка 3. и члана 25. тачка 3. овог закона остварује право на породичну инвалиднину пре родитеља, ако родитељ није вршио родитељско право према лицу од кога изводи право на породичну инвалиднину.

Члан 54.

Деда и баба палог борца имају право на породичну инвалиднину ако породичну инвалиднину не остварују чланови породице из члана 23. став 3. тач. 1, 2, и 3. овог закона.

Ако породицу сачињавају деда и баба по оцу и деда и баба по мајци, право на породичну инвалиднину имају деда и баба који су се старали о подизању и васпитању лица од којег изводе право, односно деда и баба које је то лице издржавало.

Члан 55.

Члан породице који испуњава услове за признање права на породичну инвалиднину по два или више лица, има право на породичну инвалиднину у несмањеном износу по сваком од тих лица, с тим да право на увећану

породичну инвалиднину из члана 62. овог закона може остварити само по једном лицу.

Члан 56.

Право на породичну инвалиднину, под условима прописаним овим законом, има и војни инвалид.

Члан 57.

Породична инвалиднина признаје се у следећим видовима:

- а) породична инвалиднина по умрлом војном инвалиду,
- б) породична инвалиднина по палом борцу,
- в) родитељски додатак,
- г) увећана породична инвалиднина,
- д) увећање породичне инвалиднине за негу умрлог војног инвалида.

а) Породична инвалиднина по умрлом војном инвалиду

Члан 58.

Породична инвалиднина по умрлом војном инвалиду од I до VII групе износи 50% од основа.

б) Породична инвалиднина по палом борцу

Члан 59.

Породична инвалиднина за корисника који је то право остварио као члан породице палог борца, као и војника на служењу војног рока и лица у резервном саставу погинулог и умрлог од последице ране, повреде, озледе или болести задобијене за време вршења војних дужности у Војсци Србије или умрлог у року од годину дана од дана настанка оштећења организма, износи 115% од основа.

Члан 60.

Ако право на породичну инвалиднину остварује више чланове породице, за сваког сауживаоца износ породичне инвалиднине из чл. 58. и 59. овог закона повећава се за 50%.

в) Родитељски додатак

Члан 61.

Родитељ палог борца који није имао друге деце, као и родитељ палог борца који је имао више деце и коме су остала деца изгубила живот као грађанске жртве рата, поред права на породичну инвалиднину у износу из 59. овог закона, има и право на родитељски додатак у износу 54% од основа.

Ако услове за признавање права на родитељски додатак испуњавају оба родитеља као сауживаоци породичне инвалиднине, родитељски додатак из става 1. овог члана износи 81% од основа и припада им на равне делове.

г) Увећана породична инвалиднина

Члан 62.

Право на увећану породичну инвалиднину, поред права на породичну инвалиднину из члана 59. овог закона, односно и права на родитељски додатак из члана 61. овог закона за родитеље палог борца, имају:

- 1) родитељ палог борца који није имао друге деце,
- 2) супружник палог борца који нема деце,
- 3) родитељ, односно супружник палог борца који има једно или више деце која су инвалидна деца, под условом да је та неспособност наступила пре 15. године живота детета, односно пре навршених 27 година живота ако је дете било на школовању и
- 4) дете палог борца.

Увећана породична инвалиднина из става 1. овог члана износи 63% од основа.

Ако више лица из става 1. овог члана испуњава услове за признавање права на породичну инвалиднину као сауживаоци, увећана породична инвалиднина у износу из става 2. овог члана припада сваком од њих.

д) Увећање породичне инвалиднине за негу умрлог војног инвалида

Члан 63.

Кориснику који је право на породичну инвалиднину у износу из члана 58. овог закона остварио по основу смрти војног инвалида коме је припадао додатак за негу, а који је војном инвалиду пружао негу и помоћ, припада право на увећање породичне инвалиднине за негу умрлог војног инвалида у износу 50% од износа додатка за негу који је војни инвалид остваривао.

Члан 64.

Уколико право на породичну инвалиднину остварују сауживаоци увећање породичне инвалиднине из става 1. овог члана има само један од сауживалаца који је умрлом војном инвалиду претежно пружао негу и помоћ.

3) Додатак за негу

Члан 65.

Право на додатак за негу имају:

- 1) војни инвалиди и цивилни инвалиди рата I групе;
- 2) војни инвалиди и цивилни инвалиди рата II, III и IV групе код којих постоји било које оштећење организма које је, заједно са утврђеним инвалидитетом по основу овог закона, једнако оштећењу организма војног инвалида I групе;
- 3) корисници породичне инвалиднине по основу два или више пала борца;
- 4) корисници месечног новчаног примања.

Члан 66.

Лица из члана 65. овог закона, ради остваривања права на додатак за негу, разврставају се у четири степена, и то:

- 1) у први степен – војни инвалиди и цивилни инвалиди рата I групе који су потпуно неспособни за обављање основних животних потреба и којима је неопходна непрекидна нега и помоћ другог лица;
- 2) у други степен – војни инвалиди и цивилни инвалиди рата I групе који нису разврстани у први степен, као и војни инвалиди и цивилни инвалиди рата II, III и IV групе који су потпуно неспособни за обављање основних животних потреба и којима је неопходна непрекидна нега и помоћ другог лица;
- 3) у трећи степен – војни инвалиди и цивилни инвалиди рата II, III и IV групе код којих постоји било које оштећење организма које је заједно са утврђеним инвалидитетом по основу овог закона једнако оштећењу организма инвалида I групе који су разврстани у други степен;
- 4) у четврти степен – корисници из члана 65. тач. 3) и 4) овог закона чије је оштећење организма једнако оштећењу организма инвалида I групе или су потпуно неспособни за обављање основних животних потреба и којима је неопходна непрекидна нега и помоћ другог лица.

Члан 67.

Министар прописује медицинске индикације за разврставање корисника из члана 65. овог закона у степене додатка за негу.

Члан 68.

Додатак за негу одређује се у проценту од основа и износи:

- 1) за први степен 180%;
- 2) за други степен 118%;
- 3) за трећи степен 83%;
- 4) за четврти степен 36%.

4) Ортопедски додатак

Члан 69.

Право на ортопедски додатак имају војни инвалиди и цивилни инвалиди рата I до VI групе којима је својство војног инвалида, односно цивилног инвалида рата признато по основу оштећења организма које је проузроковало ампутацију екстремитета или тешко оштећење функције екстремитета, као и због потпуног губитка вида на оба ока.

Оштећења организма из става 1. овог члана разврставају се у четири степена, према тежини, врсти и узроку оштећења.

Члан 70.

Министар прописује оштећења организма на основу којих војни инвалид и цивилни инвалид рата има право на ортопедски додатак и разврставање тих оштећења у степене.

Члан 71.

Ортопедски додатак одређује се у проценту од основа и износи:

- за први степен 53%;
- за други степен 40%;

- за трећи степен 26%;
- за четврти степен 13%.

Ортопедски додатак из става 1. тачка 1. овог члана повећава се за 25% инвалиду код кога постоје два или више оштећења првог степена и износи 65% од основа.

5) Здравствена заштита и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите

Члан 72.

Војни инвалиди, цивилни инвалиди рата, као и чланови њихових ужих породица, који не испуњавају услове за стицање својства осигураног лица по прописима којима се уређује обавезно здравствено осигурање имају право на здравствену заштиту и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите у садржини, обиму и стандарду прописаним законом којим се уређује обавезно здравствено осигурање, из средстава буџета Републике Србије.

Члан 73.

Корисници породичне инвалиднине који не испуњавају услове за стицање својства осигураног лица по прописима којима се уређује обавезно здравствено осигурање имају право на здравствену заштиту и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите у садржини, обиму и стандарду прописаним законом којим се уређује обавезно здравствено осигурање, из средстава буџета Републике Србије.

Члан 74.

Војни инвалиди, цивилни инвалиди рата и корисници породичне инвалиднине из чл. 72. и 73. овог закона остварују право на здравствену заштиту на начин и по поступку који је прописан законом којим се уређује обавезно здравствено осигурање.

Члан 75.

Ако је прописима којима се уређује обавезно здравствено осигурање утврђена накнада зараде за време привремене спречености за рад у висини мањој од 100% од основа за накнаду зараде, утврђеног по прописима којима се уређује обавезно здравствено осигурање, војни инвалид и цивилни инвалид рата има право на разлику накнаде зараде до висине основа за накнаду, ако је:

- 1) услед болести или повреде привремено неспособан за рад, односно ако је ради лечења и медицинских испитивања смештен у стационарну установу;
- 2) изолован као клицоноша или због појаве заразне болести у његовој околини.

Члан 76.

Војни инвалид и цивилни инвалид рата лично не учествује у трошковима коришћења здравствене заштите за права из обавезног здравственог осигурања у садржини, обиму и стандарду утврђеним прописима којима се уређује обавезно здравствено осигурање.

Одредба става 1. овог члана примењује се и на кориснике породичне инвалиднине по овом закону који су то право остварили као чланови породице палог борца.

Права из ст. 1. и 2. овог члана могу се остварити по овом закону уколико се не могу остварити по другом основу.

Права из ст. 1. и 2. овог члана остварују се на основу уверења које издаје надлежни орган.

Средства за права из ст. 1. и 2. овог члана обезбеђују се у буџету Републике Србије.

6) Медицинско-техничка помагала

Члан 77.

Војни инвалид има право на медицинско-техничка помагала за оштећење организма по основу кога му је признато својство војног инвалида у садржини, обиму и стандарду утврђеним прописима којима се уређује обавезно здравствено осигурање, уколико то право не може остварити по другом основу.

Војни инвалид остварује право из става 1. овог члана на начин и по поступку прописаним законом којим се уређује обавезно здравствено осигурање.

Средства за остваривање права из става 1. овог члана обезбеђују се у буџету Републике Србије.

7) Бањско и климатско лечење

Члан 78.

Војни инвалид и корисник породичне инвалиднине по основу два или више пала борца имају право на бањско и климатско лечење.

Члан 79.

Бањско и климатско лечење, у смислу овог закона, јесте лечење које је неопходно као наставак лечења од болести које су индиковане за то лечење.

Члан 80.

Уговоре о бањском и климатском лечењу војних инвалида са здравственим и другим организацијама у којима се спроводи то лечење закључује Министарство.

Уговорима из става 1. овог члана нарочито се утврђују обим и квалитет здравствених и других услуга које те организације пружају корисницима, цене тих услуга и друга међусобна права и обавезе.

Уговори из става 1. овог члана не могу се закључити под неповољнијим условима од услова под којима се овакав вид здравствене заштите обезбеђује осигураницима по прописима у области здравства.

Члан 81.

Бањско и климатско лечење спроводи се по посебном програму који доноси Министар.

Члан 82.

Министар доноси пропис о индикацијама и контраиндикацијама за бањско и климатско лечење војних инвалида, трајању тог лечења, начину

остваривања тог права и основама на којима се израђује програм из става 4. овог члана.

8) Професионална рехабилитација, доквалификација, преквалификација и новчана помоћ за време професионалне рехабилитације, доквалификације, преквалификације

Члан 83.

Право на професионалну рехабилитацију, доквалификацију, преквалификацију има:

- а) војни инваљид;
- б) лице из чл. 12. и 14. овог закона коме није признато својство војног инвалида, ако оштећење његовог организма по основу оболења које представља основ за оцену инвалидитета износи најмање 30%.

Право из става 1. овог члана признаје се уколико се професионална рехабилитација, доквалификација, преквалификација не може остваривати по другом основу.

Члан 84.

Право на професионалну рехабилитацију, доквалификацију, преквалификацију спроводи се на начин и под условима који су предвиђени за обављање преквалификације или доквалификације инвалидних лица по поступку утврђеном посебним законом.

Члан 85.

Лице које се професионално рехабилитује, доквалификује, преквалификује има право поред стварних трошкова професионалне рехабилитације, доквалификације, преквалификације и на новчану помоћ за време професионалне рехабилитације, доквалификације, преквалификације у висини 20% од основа из члана 47. став 3. овог закона.

Новчана помоћ из става 1. овог члана не може се остварити уколико се може остварити по другом основу, као и уколико корисник права на професионалну рехабилитацију, доквалификацију, преквалификацију остварује право на месечно новчано примање по овом закону или новчану накнаду по основу незапослености по овом закону или по другом основу.

Корисницима новчане помоћи за време професионалне рехабилитације доквалификације, преквалификације припада накнада трошкова превоза, ако стално користе превозно средство до места где се врши рехабилитација доквалификација, преквалификација и ако накнаду трошкова превоза не могу остварити по другом основу.

9) Инваљидски додатак

а) Инваљидски додатак ратног војног инвалида у радном односу

Члан 86.

Ратни војни инваљид има право на инваљидски додатак док је у радном односу са пуним радним временом, ако му је износ месечне зараде мањи од износа просечне зараде у Републици Србији без пореза и доприноса из претходног месеца увећане за 20%.

Изузетно од става 1. овог члана, право на инвалидски додатак има и ратни војни инвалид који према налазу и мишљењу надлежне лекарске комисије има право да ради са скраћеним радним временом.

Лице из става 1. овог члана има право на инвалидски додатак и за време привремене незапослености ако је у време престанка радног односа остваривало право на тај додатак у износу који му је припадао у последњем месецу пре престанка радног односа и то му право траје све док прима новчану накнаду по прописима о запошљавању.

За време привремене спречености за рад, лице из става 1. овог члана има право на инвалидски додатак у истом проценту у коме се за случај спречености за рад одређује накнада зараде.

Члан 87.

Право из члана 86. овог закона нема лице које је оснивач привредног друштва или које после оснивања приступи привредном друштву у својству ортака, комплементара, командитора, члана или акционара, лице које је предузетник, као и лице које обавља послове по основу уговора о делу, односно обавља послове по основу других уговора ако за извршен посао остварује накнаду.

Члан 88.

Инвалидски додатак из члана 86. овог закона одређује се у висини разлике између износа просечне зараде у Републици Србији без пореза и доприноса из претходног месеца увећане за 20% и износа зараде без пореза и доприноса коју је корисник остварио за рад у пуном радном времену у месецу за који се признаје право.

Зарада коју је корисник остварио у смислу става 1. овог члана не може бити мања од минималне зараде у Републици Србији.

Инвалидски додатак се одређује у аконтативном износу за први наредни месец по подношењу захтева, а коначно обрачунава по истеку сваког месеца, на основу зараде коју је корисник остварио у том месецу.

Ако се при утврђивању инвалидског додатка у смислу става 1. овог члана установи да је на име аконтације инвалидског додатка у одређеном месецу исплаћено више од износа коначно утврђеног инвалидског додатка, односно да је зарада корисника остварена за тај период већа од основа за одређивање инвалидског додатка, разлика тих износа обуставља се приликом исплате инвалидског додатка у наредном месецу.

б) Инвалидски додатак незапосленог ратног војног инвалида

Члан 89.

Ратни војни инвалид од I до X групе који није у радном односу, а способан је за рад, има право на инвалидски додатак под условом да:

- је пријављен организацији надлежној за послове запошљавања;
- уколико је био у радном односу, исти није престао његовом кривицом и није остварио отпремнину због престанка радног односа;
- није корисник пензије;
- није обвезник доприноса за пензијско и инвалидско осигурање запослених, пољопривредника или по другом основу;

- не остварује накнаду за време незапослености по другом основу;
- не обавља послове по основу уговора о делу, односно да не обавља послове по основу других уговора ако за извршен посао остварује накнаду;
- није оснивач привредног друштва или да после оснивања није приступио привредном друштву у својству ортака, комплементара, командатора, члана или акционара, да није предузетник;
- није корисник права на месечно новчано примање по овом закону или другим прописима.

Члан 90.

Инвалидски додаток из члана 89. овог закона одређује се у месечном износу од 100% за војне инвалиде I, II, III и IV групе, а за војне инвалиде V, VI, VII, VIII, IX и X групе у месечном износу од 80% од основа.

Члан 91.

Корисник инвалидског додатка из члана 89. овог закона коме је то право престало због запослења, а коме престане радни однос без његове кривице, може поново остварити то право уколико није остварио право на отпремнину и уколико испуњава услове прописане чланом 89. овог закона.

б) Инвалидски додатак ратних војних инвалида који су остварили пензију односно који су неспособни за рад

Члан 92.

Ратни војни инвалид од I до X групе који је користио право на инвалидски додаток по члану 86. овог закона, по остваривању права на пензију по прописима о пензијском и инвалидском осигурању, има право на инвалидски додаток у износу разлике између просечне пензије у Републици Србији из месеца који претходи исплати и остварене пензије.

Ратни војни инвалид од I до X групе који је користио право на инвалидски додаток по члану 89. овог закона, који постане неспособан за рад или не испуњава услове да буде пријављен организацији надлежној за послове запошљавања због година живота, а није остварио право на пензију, има право на инвалидски додаток у износу просечне зараде у Републици Србији из месеца који претходи исплати.

Члан 93.

Право на инвалидски додаток из члана 92. овог закона може се остварити уколико од престанка радног односа до остваривања права на пензију (за случај из члана 92. став 1. овог закона), односно до оглашавања неспособним за рад или неиспуњавања услова за евиденцију незапосленог лица код организације надлежне за послове запошљавања (за случај из члана 92. став 2. овог закона) није прошло више од два месеца, као и уколико корисник испуњава и услове прописане чланом 89. тач. 4. до 8. овог закона.

Члан 94.

Инвалидски додаток из члана 92. став 1. овог закона одређује се у аконтативном износу за први наредни месец по подношењу захтева, а коначно обрачунава са 30. јуном и 31. децембром, након усклађивања износа пензија по прописима о пензијском и инвалидском осигурању коју је корисник остварио у том периоду.

Члан 95.

Министар прописује начин одређивања висине инвалидског додатка и вршења обрачуна средстава исплаћених на име инвалидског додатка, као и начин вођења евиденције и достављања извештаја о тим средствима.

10) Месечно новчано примање

Члан 96.

Право на месечно новчано примање имају борци, војни инвалиди, цивилни инвалиди рата, корисници породичне инвалиднине, чланови породица умрлих бораца, чланови породица умрлих цивилних инвалида рата и чланови породица цивилних жртава рата.

Члан 97.

Лице из члана 96. овог закона има право на месечно новчано примање под условом да је држављанин Републике Србије, да је материјално необезбеђен, да је неспособан за рад, да испуњава имовинске услове утврђене овим законом и да не остварује право на инвалидски додатак, новчану помоћ за време професионалне рехабилитације, стално месечно новчано примање или изузетно месечно новчано примање по овом закону.

Поред услова из става 1. овог члана, члан породице умрлог борца може остварити право на месечно новчано примање, ако је у време смрти борца са њим живео у заједничком домаћинству и ако је самохран или ако је у време смрти борца са њим живео у заједничком домаћинству а умрли борац је за живота користио право на месечно новчано примање, по овом закону, односно аналогно право по прописима који престају да важе ступањем на снагу овог закона.

Члан 98.

Лицу из члана 96. овог закона, које има статус борца, а држављанин је Републике Србије, које не испуњава остале услове из члана 97. став 1. стиче право на месечно новчано примање у висини од 10% просечне зараде из претходног месеца, за месец који се исплаћује.

Лица из става 1. овог члана подносе захтев за остваривање статуса борца а остварују право даном доношења решења о статусу борца најкасније 180 дана од дана доношења закона.

Министар надлежан за послове борачко – инвалидске заштите именоване комисију и утврдити критеријуме за остваривање права из става 1. овог члана у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 99.

Материјално необезбеђеним, у смислу члана 97. овог закона, сматра се лице које није у радном односу, није оснивач привредног друштва или после оснивања није приступило привредном друштву у својству ортака, комплементара, командитора, члана или акционара, није предузетник, и не остварује накнаду за време незапослености и месечно новчано примање по прописима у области социјалне заштите.

Члан 100.

Неспособним за рад, у смислу члана 97. став 1. овог закона, сматрају се:

- лица старија од 63 године живота (мушкарци), односно 58 година живота (жене);
- лица код којих постоји потпун губитак радне способности у смислу прописа о пензијском и инвалидском осигурању;
- деца до навршене 15. године живота и деца на школовању под условима из члана 50. став 1. тачка 2. алинеја 3. овог закона, као и инвалидно дете;
- удове млађе од 58 година живота, односно удовци млађи од 63 године живота, који имају дете млађе од 15 година живота или старије инвалидно дете, са којим живе у заједничком домаћинству.

Члан 101.

Оцена имовинских услова, у смислу члана 97. став 1. овог закона, врши се према износима новчаних примања корисника и чланова његовог домаћинства из године која претходи години у којој корисник остварује право на месечно новчано примање, односно према првом месецу по стицању новчаног примања, и важи до 31. марта наредне године.

Новчана примања која утичу на утврђивање износа месечног новчаног примања јесу: пензија, приход од пољопривреде, приход од покретне или непокретне имовине, приход од капитала, месечна новчана примања по прописима у области борачко-инвалидске заштите или заштите цивилних инвалида рата (осим права на додатак за негу) које остварују корисник или члан његовог домаћинства, зарада и остала новчана примања из радног односа, без пореза и доприноса, приход од обављања предузетништва, које остварују чланови корисничког домаћинства, накнада за време незапослености или отпремнина остварена због престанка радног односа. Корисницима старијим од 65 година живота месечна новчана примања по прописима у области борачко-инвалидске заштите или заштите цивилних инвалида рата не утичу на остваривање износа месечног новчаног примања.

Примања из става 2. овог члана утврђују се у висини просечног месечног износа.

Уколико члану домаћинства који је у радном односу за одређени месец или период послодавац није исплатио зараду или је исплатио у мањем износу од износа минималне зараде у Републици Србији, при утврђивању права, као износ од утицаја на право узима се износ минималне зараде.

Ако је супружник корисника месечног новчаног примања запослен у иностранству код иностраног послодавца или тамо самостално обавља професионалну делатност, сматра се да месечни приход по члану домаћинства прелази имовинске цензусе из члана 104. став 4. овог закона.

Члан 102.

Приходом од пољопривреде, у смислу овог закона, сматра се катастарски приход увећан 11 пута или стварни приход са земљишта на коме постоји право власништва, право коришћења или право плодоуживања.

Приходом од непокретне имовине, у смислу овог закона, сматрају се приходи које власник оствари издавањем у закуп или подзакуп непокретности (земљиште, стамбене и пословне зграде, делови тих зграда, станови, пословне просторије, гараже и др.).

Приходом од покретне имовине, у смислу овог закона, сматрају се приходи које власник оствари давањем у закуп опреме, транспортних средстава и друге покретне имовине.

Приходом од капитала, у смислу овог закона, сматра се приход од дивиденди, камате и удела у добити.

Приход у смислу ст. 2, 3. и 4. овог члана јесте износ који служи као основица за обрачунавање пореза на доходак грађана.

Члан 103.

Чланови корисниковог домаћинства чија су примања од утицаја на остваривање права и на које се деле укупна примања јесу: супружник, деца (рођена у браку или ван брака, усвојена и пасторчад), родитељи, очух, маћеха или усвојитељ и чланови уже породице корисниковог детета, који са корисником живе у заједничком домаћинству.

Домаћинством се, у смислу става 1. овог члана, сматра заједница живота, становања и трошења остварених прихода. Домаћинством се сматра и заједнички живот лица из става 1. овог члана у истом стану, односно у истој породичној кући или на истом пољопривредном газдинству.

Члан 104.

Основица месечног новчаног примања за кориснике чије домаћинство нема катастарски приход јесте 60% од просечне месечне зараде у Републици Србији из претходне године без пореза и доприноса, а за кориснике старије од 80 година 70% од ове зараде.

Основицу месечног новчаног примања за кориснике чије домаћинство има катастарски приход представља 45% од просечне зараде из става 1. овог члана, а за кориснике старије од 80 година 50% од ове зараде.

Основица месечног новчаног примања за кориснике чије домаћинство поседује пољопривредно земљиште са којег се не може утврдити катастарски приход јесте 45% од просечне зараде из става 1. овог члана, а за кориснике старије од 80 година 50% од ове зараде.

Имовински цензус за кориснике чије домаћинство поред катастарског прихода има и друга примања јесте 45% од просечне зараде из става 1. овог члана, а за кориснике чије домаћинство нема катастарски приход или као једини приход има катастарски приход који је мањи од 3% од просечне зараде из става 1. овог члана - 60% од просечне зараде из става 1. овог члана.

Члан 105.

Висина месечног новчаног примања за кориснике чије домаћинство нема примања износи 60% од просечне зараде из члана 104. став 1. овог закона, а за кориснике старије од 80 година 70% од ове зараде.

Висина месечног новчаног примања за кориснике чије домаћинство има примања представља разлику између одговарајуће основице из члана 104. овог закона и просечног износа примања по члану домаћинства.

Укупна месечна примања по члану домаћинства која су мања од 3% од просечне зараде из члана 104. став 1. овог закона не узимају се у обзир.

Висина месечног новчаног примања која се кориснику исплаћује не може бити мања од 5% од просечне зараде из члана 104. став 1. овог закона.

Члан 106.

Самохраном лицу - кориснику месечног новчаног примања припада повећање износа месечног новчаног примања у висини од 40% од просечне зараде из члана 104. став 1. овог закона.

Самохраним лицем, у смислу овог закона, сматра се корисник који у домаћинству нема чланове уже породице (супружник и деца) и родитеље, способне за рад, нити има чланове уже породице или родитеље који остварују примања из члана 101. став 2. овог закона.

Члан 107.

Ако корисник испуњава услове за остваривање права на месечно новчано примање по више основа, припада му износ месечног новчаног примања само по једном основу.

Члан 108.

Ако два или више сауживаоца породичне инвалиднине испуњавају услове за остваривање права на месечно новчано примање, ово право остварују као сауживаоци месечног новчаног примања.

Супружник и деца, с једне стране, односно родитељи, с друге стране, право на месечно новчано примање остварују као сауживаоци. Корисницима више инвалиднина припада једно месечно новчано примање.

Ако право на месечно новчано примање остварују чланови уже породице умрлог борца, умрлог цивилног инвалида рата и цивилне жртве рата, родитељи, очух, маћеха и усвојитељ не могу користити право на месечно новчано примање.

Члан 109.

Износ месечног новчаног примања за сауживаоце утврђује се тако што се месечно новчано примање из чл. 105. и 106. овог закона, у најповољнијем износу за једног од сауживаоца, повећава за 50% за сваког од осталих сауживалаца, а највише до четири корисника. Овако утврђен износ месечног новчаног примања сауживаоцима припада у једнаким деловима.

Сауживаоцима месечног новчаног примања који не живе у истом домаћинству (разведени родитељи, деца рођена у браку и ван брака и др.) право на месечно новчано примање утврђује се на начин предвиђен у ставу 1. овог члана и у члану 108. овог закона.

Право на месечно новчано примање не припада сауживаоцу из става 2. овог члана чија примања прелазе имовински цензус из члана 90. став 4. овог закона.

11. Накнада трошкова смештаја у установе социјалне заштите

Члан 110.

Корисник месечног новчаног примања по овом закону, који остварује додатак за негу или је самохрани корисник, који је због неспособности за самосталан живот смештен у одговарајућу установу социјалне заштите, има право на накнаду трошкова смештаја у ту установу.

Право из става 1. овог члана припадају кориснику уколико та права не може остварити по другом правном основу.

Члан 111.

Накнада из члана 110. овог закона утврђује се у износу разлике између цене смештаја и укупног износа свих примања која корисник остварује по овом закону умањених за 25%.

Уколико су примања корисника из става 1. овог члана, након умањења за 25%, већа од цене тих трошкова, право на накнаду трошкова у установе социјалне заштите се не признаје, већ се примањима корисника исплаћују трошкови смештаја, а корисник остварује право на остатак тих примања.

Кориснику који се због неспособности за самосталан живот налази у стационарној здравственој установи или у установи социјалне заштите, где су му плаћени трошкови смештаја по другом правном основу припада право на разлику између трошкова смештаја и његових укупних примања признатих по овом закону, с тим да износ разлике не може бити мањи од 25% од тих примања.

12) Решавање стамбених потреба

Члан 112.

Оснива се Фонд за решавање стамбених потреба корисника борачко-инвалидске заштите, као и лица која имају својство борца утврђеног у складу са чланом 6. овог закона (у даљем тексту: Фонд).

Фонд обезбеђује средства и обавља друге послове ради решавања стамбених потреба лица из става 1. овог члана, у складу са законом и статутом Фонда.

Фонд има својство правног лица. Седиште Фонда је у Београду. Фонд почиње са радом даном уписа у судски регистар, у складу са законом. Рад Фонда је јаван.

Средства за оснивање и почетак рада Фонда обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Члан 113.

Приходи Фонда остварују се из:

- средстава буџета Републике Србије;
- донација, прилога, поклона и помоћи;
- прихода од управљања слободним новчаним средствима;
- других извора, у складу са законом.

Свако повећање или смањење имовине Фонда, као и укупна вредност Фонда, уписује се у надлежни регистар.

13) Органи Фонда

Члан 114.

Органи Фонда јесу: управни одбор, надзорни одбор и директор.

Чланове управног и надзорног одбора именује и разрешава Влада.

Управни одбор има седам чланова.

Председника управног одбора именује Влада из реда чланова, на предлог Министра.

Надзорни одбор има три члана.

Председника надзорног одбора именује Влада из реда чланова, на предлог Министра.

Директора Фонда, на предлог Министра, а по прибављеном мишљењу управног одбора, именује Влада.

Чланови управног и надзорног одбора, као и директор Фонда, именују се на период од четири године.

Надлежност органа Фонда уређује се статутом Фонда.

Члан 115.

Фонд има статут и друге опште акте, у складу са законом и статутом.

Статут Фонда доноси управни одбор уз сагласност Владе.

Стручне и административно-техничке послове обављају запослени у Фонду.

Запослени у Фонду имају права и обавезе у складу са законом којим се уређује рад.

Члан 116.

Право на решавање стамбених потреба могу да остваре корисници борачко-инвалидске заштите наведени у члану 1. овог закона уколико: имају држављанство Републике Србије, пребивалиште у Републици Србији и уколико им је својство ратног војног инвалида, односно својство корисника породичне инвалиднине, својство борца, као и посебан стаж осигурања по прописима из области пензијског и инвалидског осигурања, утврђено правноснажним решењем надлежног органа у Републици Србији.

Право на решавање стамбених потреба по овом закону немају ратни војни инвалиди, корисници породичне инвалиднине и борци из става 1. овог члана који су активни или пензионисани припадници Војске, активни или пензионисани припадници Министарства унутрашњих послова или Безбедносно – информативне агенције, као ни чланови породица ових лица.

Члан 117.

Стамбене потребе решавају се под условима утврђеним овим законом:

- 1) давањем непокретности у закуп на одређено време;
- 2) давањем бесповратне новчане помоћи за побољшање услова становања, куповину грађевинског материјала за започету изградњу непокретности и куповину сеоске куће са окућницом.

Поступак за решавање стамбених потреба у првом степену води и све одлуке доноси управни одбор Фонда, а у другом степену Влада, односно стално радно тело Владе.

Непокретности које се прибављају за решавање стамбених потреба из буџета Републике Србије, домаћих или иностраних донација у својини су Републике Србије.

Непокретности прибављене из буџета Републике Србије дају се у закуп на одређено време, под условима утврђеним овим законом.

Непокретности прибављене из домаћих или иностраних донација дају се у закуп на одређено време, под условима утврђеним овим законом, водећи рачуна о споразумима са донаторима.

Уговор о закупу на одређено време закључује се у писменој форми између лица коме је на основу коначне одлуке дата непокретност у закуп на одређено време и Фонда. Уговор у име Фонда потписује директор Фонда или лице које он овласти.

Средства добијена давањем непокретности у закуп по одредбама овог закона уплаћују се на посебан рачун буџета Републике Србије, а њима располаже Фонд, у складу са законом.

Члан 118.

Ближе услове, као и начин и критеријуме за решавање стамбених потреба, основе и мерила за утврђивање реда првенства, начин утврђивања висине закупнине, органе и поступак одлучивања и друга питања од значаја за решавање стамбених потреба прописује Влада.

14) Набавка путничког моторног возила

Члан 119.

Право на набавку путничког моторног возила има војни инвалид коме је својство војног инвалида I групе признато трајно.

Члан 120.

Војни инвалид коме је својство војног инвалида I групе признато трајно због ампутације или тешких оштећења доњих и горњих екстремитета изједначених са ампутацијом тих екстремитета или због губитка вида на оба ока има право на набавку путничког моторног возилаво на путничко моторно возило најмање радне запремине.

Члан 121.

У зависности од оштећења организма корисника овог права, путничко моторно возило биће прилагођено том кориснику.

Члан 122.

Право на набавку путничког моторног возила кориснику припада сваких седам година.

Висина средстава за набавку путничког моторног возила утврђује се у висини произвођачке цене моторног возила увећане за износ пореза на додату вредност, која износи 10 личних инвалиднина војног инвалида I категорије.

Члан 123.

Министар прописује ближе услове и начин остваривања права на путничко моторно возило, оштећења организма по основу којих се право може остварити и врсту моторног возила.

15) Накнада трошкова путовања

Члан 124.

Трошкове путовања чине трошкови превоза у унутрашњем саобраћају железницом или аутобусом и дневница.

Право на накнаду трошкова путовања има:

- лице о чијем праву надлежни орган одлучује по службеној дужности, а које је упућено у друго место ради прегледа пред лекарском комисијом, или је упућено у здравствену установу ради медицинског испитивања у вези са остваривањем права по овом закону;
- лице које је поднело захтев за признавање права по овом закону, ако му се коначним решењем призна право;
- пратилац лица из тач. 1. и 2. овог члана, ако се одлучује о праву на додатак за негу;
- пратилац детета до навршене 18. године живота.

Члан 125.

Лице са пребивалиштем ван територије Републике Србије има право на трошкове путовања само на релацији од места боравка у земљи на дан када је упућен на преглед пред лекарском комисијом до места где је преглед извршен.

Члан 126.

Трошкови превоза признају се у стварним износима, а дневница за време путовања и боравка у другом месту у висини дневнице за службена путовања по прописима о накнадама и другим примањима запослених у државним органима, без права на трошкове ноћења.

Члан 127.

Министар прописује начин остваривања права на накнаду трошкова путовања.

16) Бесплатна и повлашћена возња

Члан 128.

Право на повлашћену возњу уз повластицу од 75% од редовне цене у унутрашњем саобраћају железницом (први разред) или аутобусом, годишње имају:

- војни инвалиди – за три путовања;
- цивилни инвалиди рата – за три путовања;
- борцу и кориснику породичне инвалиднине – за два путовања.

Члан 129.

Корисник породичне инвалиднине са пребивалиштем на територији Републике Србије има право на једно бесплатно путовање годишње железницом (први разред) или аутобусом, ради обиласка гроба палог борца по коме су му призната права по овом закону, ако борац није сахрањен у месту пребивалишта корисника породичне инвалиднине.

Корисник породичне инвалиднине има право на једно бесплатно путовање, када користи право из става 1. овог члана, и за пратиоца, ако му је по налазу лекарске комисије потребан пратилац за време путовања.

Члан 130.

Под једним путовањем, у смислу чл. 128 и 129. овог закона, подразумева се одлазак из полазног места у упутно место (вожња у одласку) и повратак из упутног места у полазно место или које друго место (вожња у повратку).

Члан 131.

Војни инвалид и цивилни инвалид рата од I до IV групе, као и корисник породичне инвалиднине по палом борцу, коме је признато право на додатак за негу има право на бесплатно путовање и за пратиоца кад користи повлашћену возњу по овом закону.

Члан 132.

Министар прописује начин остваривања и коришћења права на бесплатну и повлашћену возњу.

17) Помоћ у случају смрти

а) Једнократна помоћ у случају смрти корисника

Члан 133.

У случају смрти војног инвалида, цивилног инвалида рата, корисника породичне инвалиднине по палом борцу и корисника права на месечно новчано примање, члан домаћинства са којим је то лице живело последњу годину живота, односно лице које се о том лицу старало у току последње године његовог живота, има право на једнократну помоћ у висини двоструког износа просечне месечне зараде без пореза и доприноса у Републици из месеца који претходи месецу смрти тог лица.

б) Накнада трошкова превоза умрлог корисника

Члан 134.

Лице које је сносило трошкове превоза војног инвалида, односно цивилног инвалида рата, као и корисника породичне инвалиднине родитеља палог борца који умре ван свог пребивалишта - на путу за здравствену установу, у тој установи, или по повратку из те установе, има право на накнаду трошкова превоза на територији Републике Србије.

Лице које је сносило трошкове превоза посмртних остатака палог борца, као и погинулог односно умрлог војника на служењу војног рока, погинулог односно умрлог ван места сахране, има право на накнаду тих трошкова.

Право на накнаду трошкова из ст. 1. и 2. овог члана нема лице које је те трошкове остварило по другом правном основу.

в) Накнада трошкова ексхумације палог борца.

Члан 135.

Лице које је сносило трошкове идентификације и ексхумације, као и превоз посмртних остатака до места сахране палог борца, има право на накнаду тих трошкова - уколико нису остварени по другом правном основу.

г) Накнада трошкова сахране

Члан 136.

Лице које је сносило трошкове сахране палог борца и војника погинулог односно умрлог за време одслужења војног рока, има право на накнаду трошкова сахране у двоструком износу од основа.

Накнада трошкова сахране лица из става 1. овог члана остварена по другом правном основу не утиче на остваривање овог права.

Члан 137.

Лица из члана 136. став 1. овог закона сахрањују се уз војне почести, уколико породица одмах након смрти, а најкасније 24 часа пре сахране обавести надлежну јединицу Војске која обезбеђује одговарајуће војне почести.

д) Накнада трошкова за изградњу надгробног споменика

Члан 138.

Породица палог борца и породица војника погинулог или умрлог на одслужењу редовног војног рока има право на накнаду трошкова изградње надгробног споменика палом борцу, односно војнику у висини просечног износа трошкова сахране према податку јавног комуналног погребног предузећа по месту његове сахране, уколико то право не може да оствари по другом основу.

Породица палог борца, односно војника погинулог или умрлог на одслужењу редовног војног рока која је овакву накнаду остварила по другом основу у висини мањој од износа из става 1. овог члана има право на разлику тих износа.

Члан 139.

Право на накнаду из члана 138. став 1. и 2. овог члана нема породица несталог борца.

Право на накнаду из члана 138. став 1. и 2. овог члана има члан породице из става 1. овог члана који је сносио трошкове сахране палог борца, односно погинулог или умрлог војника.

Члан 140.

Министар прописује висину трошкова из чл. 134. и 135. овог закона, као и начин остваривања права прописаних одредбама чл. 134. до 138. овог закона.

Глава IV

ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА

1. Захтев

Члан 141.

Права по овом закону остварују се по поднетом захтеву.

Својства борца по овом закону утврђује се по поднетом захтеву.

Легитимација за бесплатну и повлашћену возњу, легитимација борца, легитимација ратног војног инвалида, легитимација мирнодопског војног инвалид и легитимација родитеља палог борца издаје се по поднетом захтеву.

Члан 142.

Захтев за признавање својства борца из члана 5. овог закона за лице које није у животу, може поднети само члан његове уже породице из члана 27. став 1. овог закона који испуњава услове прописане овим законом за остваривање права на месечно новчано примање, о чему се решава као о претходном питању.

Члан 143.

Захтев за признавање права по овом закону по основу оштећења организма насталог због ране, повреде или озледе подносиоца захтева, односно погибије или смрти члана породице, може се поднети без рока ограничења.

Захтев за признавање права по овом закону по основу оштећења организма насталог због болести може се поднети у прописаном року.

Члан 144.

Захтев за признавање својства ратног војног инвалида по основу оштећења организма насталог услед болести задобијене под околностима из чл. 5. и 8. овог закона поднет по истеку пет година од престанка тих околности неће се узимати у поступак.

Изузетно од става 1. овог члана, захтев за признавање својства ратног војног инвалида по основу оштећења организма насталог услед болести задобијене под околностима из члана 5. тачка 4. овог закона узеће се у поступак ако је поднет до дана ступања на снагу овог закона.

Члан 145.

Захтев за признавање својства мирнодопског војног инвалида по основу оштећења организма насталог услед болести задобијене под околностима из члана 13. овог закона поднет по истеку пет година од дана отпуштања из Војске - неће се узимати у поступак.

Члан 146.

Изузетно од чл. 144. и 145. овог закона, захтев за признавање својства војног инвалида по основу оштећења организма које је последица радиоактивног зрачења задобијеног под околностима из чл. 5, 8. и 13. овог закона, може се поднети и по истеку рока од пет година.

Члан 147.

Рок из члана 144. став 1. и члана 145. овог закона примениће се и у случајевима поновљених захтева ако су претходни захтеви за признавање својства војног инвалида поднети у року од пет година али су негативно решени због неиспуњавања услова прописаних законом за стицање тог својства због недовољног процента војног инвалидитета.

Члан 148.

Захтев за признавање права на породичну инвалиднину по основу лица које је умрло од болести задобијене под околностима из чл. 5, 8. и 13. овог закона поднет по истеку пет година од дана престанка тих околности неће се узимати у поступак.

Изузетно од става 1. овог члана, захтев за признавање права на породичну инвалиднину по основу лица које је умрло од болести задобијене под околностима из члана 5. тачка 4. овог закона узеће се у поступак ако је поднет до дана ступања на снагу овог закона.

Члан 149.

Захтеви држављана Републике Србије за признавање права у области заштите цивилних инвалида рата по основу ране, повреде или озледе задобијене ван територије Републике Србије, као и захтеви чланова породице лица погинулих под овим околностима, неће се узимати у поступак, осим за лица из члана 21. тачка 2. овог закона.

2. Почетак остваривања права

Члан 150.

Право на личну инвалиднину, породичну инвалиднину, додатак за негу, ортопедски додатак, инвалидски додатак незапосленог ратног војног инвалида, инвалидски додатак ратног војног инвалида који је радно неспособан а није остварио пензију, месечно новчано примање и накнада трошкова смештаја у установе социјалне заштите, припадају од првог дана наредног месеца по поднетом захтеву.

Право на инвалидски додатак запосленог ратног војног инвалида и право на инвалидски додатак ратног војног инвалида који је остварио пензију припадају после првог дана наредног месеца по подношењу захтева само за месеце у којима постоји разлика између основа за признавање права и остварене пензије.

Право на здравствену заштиту, медицинско-техничка помагала, бањско и климатско лечење, професионалну рехабилитацију, доквалификацију, преквалификацију новчане накнаде за време професионалне рехабилитације, доквалификације, преквалификације, путничко моторно возило и помоћ у случају смрти припадају од дана када је решење којим је право признато постало коначно.

Право на накнаду трошкова путовања припадају од дана овере обрачуна на налогу за одобрено путовање.

Право на бесплатну и повлашћену вожњу припада од 01. јануара наредне године по подношењу захтева, а остварује се на основу легитимације за бесплатну и повлашћену вожњу.

Изузетно од става 1. овог члана, ако је захтев за признавање права на додатак за негу, ортопедски додатак, инвалидски додатак и месечно новчано примање која се остварују по основу признатог права на личну инвалиднину, односно породичну инвалиднину, поднет пре признавања права на личну инвалиднину, односно породичну инвалиднину, та права припадају од дана када је коначним решењем признато својство војног инвалида или својство цивилног инвалида, односно право на породичну инвалиднину. Захтев за признавање других права, у овом случају, ће се одбити.

Члан 151.

Изузетно од члана 150 став 6. овог закона, ако је захтев за признавање права на месечно новчано примање које се утврђује по основу признатог својства борца, односно утврђеног посебног пензијског стажа за време проведено у рату или у оружаним акцијама, поднет пре признатог својства борца, односно утврђеног посебног пензијског стажа, права припадају од првог дана наредног месеца од дана доношења коначног решења којим је признато својство борца, односно утврђен посебан пензијски стаж.

О праву на месечно новчано примање по основу члана 5. став 4. овог закона одлучује Комисија коју образује Влада Републике Србије.

Комисија се састоји од седам чланова, од којих три делегира Републички одбор Савеза бораца народноослободилачког рата Србије, а четири члана бира Народна скупштина Републике Србије.

3. Коришћење права

Члан 152.

Права по овом закону јесу лична права и не могу се преносити на друга лица, осим у случају из члана 111. овог закона.

Члан 153.

Новчана примања права по овом закону која се утврђују у месечним износима припадају до истека месеца у коме престају услови за њихово даље остваривање.

Члан 154.

Новчана примања и права по овом закону која се утврђују у месечним износима, доспевају првог дана у месецу, а исплаћују се по истеку месеца за који се врши исплата.

Члан 155.

Права из члана 47. став 1. овог закона, осим права на додатак за негу, могу бити предмет извршења или обезбеђења у складу са прописима којима се уређује област извршења и обезбеђења.

Члан 156.

Новчана примања и права по овом закону која се признају у месечним износима могу се исплаћивати корисницима док имају једино пребивалиште, или једино место боравка на територији Републике Србије и три месеца по напуштању територије Републике Србије. Поновна исплата ових права може се успоставити од првог дана наредног месеца по пријави јединог боравка у Републици Србији.

Остала права по овом закону могу се исплаћивати односно остваривати само ако корисник има једино пребивалиште односно место боравка на територији Републике Србије.

Корисницима који бораве ван територије Републике Србије више од три месеца, исплата месечних новчаних примања права обуставља се решењем.

Месечна новчана примања права која су обустављена док су корисници боравили ван територије Републике Србије не могу се накнадно исплатити.

Изузетно од става 1. овог члана право на личну инвалиднину, додаток за негу, ортопедски додаток и право на породичну инвалиднину може се исплаћивати без прекида војном инвалиду, односно кориснику породичне инвалиднине који има пребивалиште или место боравка у иностранству дуже од три месеца уколико редовно доставља доказе из чл. 186. и 187. став 1. овог закона. Исплата се може вршити према избору корисника - преко рачуна који корисник отвори у земљи или иностранству. Изузетно од овога, ратном војном инвалиду коме је то својство признато применом члана 10. овог закона исплата личне инвалиднине може се вршити и ако нема држављанство Републике Србије.

Војни инвалид, односно цивилни инвалид рата коме, након остваривања својства војног инвалида, односно цивилног инвалида рата, престане држављанство Републике Србије, задржава права из става 5. овог члана у складу са осталим условима прописаним овим законом.

Кориснику породичне инвалиднине и права на месечно новчано примање коме, након остваривања ових права, престане држављанство Републике Србије, престају права призната по овом закону, даном престанка држављанства Републике Србије.

Члан 157.

У случају смрти корисника, призната права обрачунавају се закључно са задњим даном у месецу у којем је корисник умро.

Износи признатих права који нису исплаћени због смрти корисника исплатиће се оглашеним наследницима, осим уколико се ради о неисплаћеним правима из задња два месеца пре смрти која припадају лицу које има право на једнократну помоћ у случају смрти тог корисника по овом закону.

4. Промене од утицаја на остваривање права

Члан 158.

Права по овом закону могу се користити док постоје услови за коришћење тих права прописаних овим законом, ако овим законом није другачије прописано.

Члан 159.

Корисник права прописаних овим законом дужан је да надлежном органу пријави промене које утичу на коришћење и престанак тих права у року од 15 дана од дана настанка промене.

Промене које утичу на губитак или смањење права по овом закону (промене у приходима, саставу домаћинства, школовању и др.) производе правно дејство од првог дана наредног месеца после настанка промене, а промене које утичу на повећање права производе правно дејство од првог дана наредног месеца после подношења захтева.

Отуђење непокретне имовине и престанак права плодуживања, у смислу овог закона, настаје даном уписа промене у јавну књигу о евиденцији непокретности и правима на њима.

5. Сметње за остваривање и коришћење права

Члан 160.

Права утврђена овим законом не могу стећи:

- 1) лица која су пребегла непријатељу, или су побегла из војске или са војне дужности, или су сарађивала са непријатељем;
- 2) лица која су се сама ранила или повредила ради избегавања војне дужности;
- 3) лица осуђена за кривична дела против уставног уређења и безбедности Републике Србије и кривична дела против човечности и других добара заштићених међународним правом, правноснажном судском пресудом надлежног суда у Републици Србији.

Права прописана овим законом немају чланови породице лица из става 1. овог члана.

Члан 161.

Правноснажна судска пресуда којом су лица из члана 5. тачка 4. овог закона и чланови њихових породица осуђени због учешћа у борбама против партизанских одреда, Народноослободилачке војске и партизанских одреда Југославије, односно Југословенске армије, представља сметњу у смислу овог члана, осим уколико је оваква пресуда стављена ван снаге у поступку спроведеном по прописима о рехабилитацији ових лица.

Члан 162.

Права по овом закону губи корисник који је осуђен правноснажном судском пресудом због дела предвиђених у члану 160. став 1. овог закона.

Права по овом закону губи и члан породице лица из става 1. овог члана.

Члан 163.

Право на породичну инвалиднину и право на месечно новчано примање супружника погинулог или умрлог борца, цивилне жртве рата, односно умрлог цивилног инвалида рата, и остала права по овом закону, не може остварити, а ако их је остварио она трајно престају супружнику склапањем новог брака, рођењем ванбрачног детета или заснивањем ванбрачне заједнице утврђене решењем надлежног органа социјалне заштите, осим ако су та права остварена по основу неспособности за рад настале пре навршених година живота према којима се по овом закону лице сматра неспособним за рад.

Права из става 1. овог члана не може остварити, а ако их је остварио она престају супружнику који се не стара о деци са којом би требао да користи право. Ако настави да се стара о деци за време док деца користе права - може наставити да користи призната права.

Права из става 1. овог члана не може остварити, а ако их је остварио она престају родитељу који је правноснажном судском одлуком потпуно лишен родитељског права или је лишен права на чување и подизање, односно васпитавање детета по основу кога су му призната права.

Члан 164.

Ако војни инвалид, односно цивилни инвалид рата, за исто оштећење организма, има право на новчану накнаду за телесно оштећење по прописима о пензијском и инвалидском осигурању, може користити то право или право на личну инвалиднину по овом закону.

Члан 165.

Корисник права на додатак за негу по овом закону који истовремено испуњава услове за стицање права на додатак за помоћ и негу, односно новчану накнаду на име неге по другом закону може користити то право по другом закону или право на додатак за негу по овом закону.

Члан 166.

Кориснику месечног новчаног примања који се дуже од шест месеци налази на издржавању казне затвора не припада право на месечно новчано примање, као ни друга права изведена из тог права, док се налази на издржавању казне, осим ако издржава чланове уже породице у ком случају му припада 50% од износа месечног новчаног примања.

6) Престанак права

Члан 167.

Право на породичну инвалиднину и остала права по овом закону престају лицу из члана 50. став 1. тачка 2. овог закона даном заснивања радног односа, оснивања привредног друштва, приступања привредном друштву у својству ортака, комплементара, командитора, члана или акционара, оснивања друге организације, односно даном уписа предузетника у регистар.

Кориснику породичне инвалиднине који је право на породичну инвалиднину остварио по основу неспособности за рад престају права по овом закону даном заснивања радног односа, оснивања привредног друштва, приступања привредном друштву у својству ортака, комплементара, командитора, члана или акционара, оснивања друге организације, односно даном уписа предузетника у регистар, осим супружнику који испуњава услове у погледу година живота за остваривање права на породичну инвалиднину.

Право на инвалидски додатак из члана 89. овог закона престаје даном заснивања радног односа, остваривања пензије, оснивања привредног друштва, приступања привредном друштву у својству ортака, комплементара, командитора, члана или акционара, оснивања друге организације, даном уписа предузетника у регистар, даном наступања обавезе плаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника, даном када наврши године живота које су прописима из области радних односа утврђене као горња граница до које може остати у радном односу, као и у случају одбијања запослења обезбеђеног посредством организације надлежне за послове запошљавања.

Глава V

ПОСТУПАК ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА

Члан 168.

У поступку остваривања права по овом закону примењују се одредбе закона којим се уређује општи управни поступак, ако овим законом није другачије одређено.

Члан 169.

У поступку остваривања права по овом закону обезбеђује се двостепеност у управном поступку и управном спору.

Члан 170.

У поступку за остваривање права по овом закону допуштена је ревизија првостепених решења којима се признају права.

Против решења донетог по жалби, као и против решења донетог у вршењу ревизије, може се водити управни спор.

1. Надлежност за решавање у првостепеном управном поступку

Члан 171.

О правима из овог закона у првом степену решава општинска, односно градска управа (у даљем тексту: првостепени орган).

О правима из овог закона у другом степену решава и врши ревизију решења донетих у првом степену министарство надлежно за послове борачко-инвалидске заштите (у даљем тексту: Министарство).

Послове из става 1. овог члана општинска, односно градска управа, обављају као поверене.

Члан 172.

Кад захтев поднесе лице са местом пребивалишта ван територије Републике Србије, надлежни првостепени орган биће градска управа града Новог Сада (за лица са територије Републике Хрватске), општинска управа општине Вршац (за лица са територије Републике Румуније) и градска управа града Београда (за лица из осталих земаља).

Изузетно од става 1. овог члана, за кориснике који имају пребивалиште ван територије Републике Србије, а о чијем праву је одлучивано на територији Републике Србије, орган који је одлучивао по овом закону до дана када је корисник променио пребивалиште задржава надлежност.

Члан 173.

Својство борца из члана 6. став 1. овог закона, решењем донетим по одредбама закона којим се уређује општи управни поступак, утврђује орган из члана 171. ст. 1. и 2. овог закона.

Члан 174.

Скупштина општине, односно града, именује комисију за давање мишљења о остваривању права из области борачко-инвалидске заштите припадника Југословенске војске у отаџбини и Равногорског покрета.

Комисија из става 1. овог члана састоји се од седам чланова, од којих три делегира општински односно градски одбор Савеза удружења бораца народноослободилачког рата Србије, а четири члана бира општинска, односно градска скупштина.

Општинске, односно градске комисије из става 1. овог члана, на захтев органа надлежних за одлучивање о правима у области борачко-инвалидске заштите, дају мишљење о признавању својства борца из члана 5. тачка 4. овог закона, као и признавању својства ратног војног инвалида, односно права на породичну инвалиднину по основу околности из члана 5. тачка 4. овог закона. Мишљење ових комисија не обавезује надлежни орган у погледу начина решавања управне ствари.

У случајевима у којима се утврди непостојање изричито прописаних формалних доказа за признавање својства борца из члана 5. тачка 4. овог закона, као и за признавање својства ратног војног инвалида, односно права на породичну инвалиднину по основу околности из члана 5. тачка 4. овог закона, о захтеву за признавање тих права се може одлучити и без мишљења комисија из става 2. овог члана.

Коначно решење издаје Комисија у складу са чланом 151. став 3.

Члан 175.

Инвалидитет, додаток за негу, ортопедски додаток, право на путничко моторно возило, неспособност за рад као услов за остваривање права по овом закону, чињеница да је болест, односно смрт у узрочној вези са вршењем војне службе, чињеница да је војном инвалиду медицинско-техничко помагало признато по основу по коме му је признато својство војног инвалида, као и потреба за бањским и климатским лечењем, утврђују се на основу налаза и мишљења лекарских комисија и то:

- 1) лекарске комисије која даје налаз и мишљење органу који у првом степену решава о правима по овом закону (у даљем тексту: првостепена лекарска комисија), коју чине три лекара специјалиста;
- 2) лекарске комисије која даје налаз и мишљење органу који у другом степену решава о правима по овом закону (у даљем тексту: другостепена лекарска комисија), коју чине пет лекара специјалиста;
- 3) лекарске комисије која даје мишљење о настанку вероватноће промене процента инвалидитета (у даљем тексту: посебна лекарска комисија), коју чине три лекара специјалиста;
- 4) комисије за преиспитивање правилности налаза и мишљења лекарских комисија за преглед лица обухваћених Законом о борачко-инвалидској заштити (у даљем тексту: Комисија вештака), коју чине пет лекара специјалиста и два дипломирана правника.

Чланови лекарских комисија из става 1. овог члана имају заменике – лекаре одговарајуће специјализације.

Лекарске комисије из става 1. овог члана имају секретара и заменика секретара који се именују из реда запослених у Министарству, општинској односно градској управи, према седишту лекарске комисије.

Чланове и заменике лекарских комисија и секретаре лекарских комисија именује Министар, који одређује седиште и подручје њиховог рада, као и висину накнада за рад чланова комисија.

Министар прописује начин рада лекарских комисија у поступку за остваривање права по овом закону.

Члан 176.

Ако је медицинска документација на основу које надлежна лекарска комисија из члана 175. став 1. овог закона даје налаз и мишљење непотпуна, противречна или се појави основана сумња у њену тачност, та комисија може лице на које се та документација односи упутити на додатно специјалистичко испитивање.

Министар одређује установе у којима ће се вршити додатно специјалистичко испитивање из става 1. овог члана, као и начин и поступак спровођења тог испитивања.

Члан 177.

Уверење о ослобађању од плаћања трошкова коришћења здравствене заштите, легитимацију за остваривање права на бесплатну и повлашћену возњу војних инвалида, цивилних инвалида рата и корисника породичне инвалиднине, легитимацију борца, легитимацију ратног војног инвалида и легитимацију мирнодопског војног инвалида издаје надлежни орган који у првом степену решава о правима по овом закону.

2. Доказивање

Члан 178.

Својство борца из члана 5. овог закона, утврђује се писменим доказним средствима из времена учешћа у рату. Ово својство може се утврдити и уверењем надлежног органа Републике Србије о дужини учешћа у оружаним снагама издатог на основу писмене евиденције о том учешћу.

Својство борца из члана 5. овог закона, коме је коначним решењем надлежног органа у Републици Србији време проведено у рату, односно оружаним акцијама предузетим у миру, признато у посебан стаж по прописима о пензијском и инвалидском осигурању, утврђује се на основу тог решења.

Изузетно од ст. 1. и 2. овог члана, својство борца из члана 5. тачка 4. овог закона може се доказивати и квалификованим сведоцима, ако је захтев поднет до 30. јуна 2009.

Члан 179.

Чињеница да је рана, повреда, озледа или болест задобијена под околностима из чл. 5, 8, 12, 132, 14. и 21. овог закона утврђује се писменим доказним средствима из времена када је рана, повреда, озледа или болест задобијена.

Члан 180.

Писменим доказним средством, у смислу члана 179. овог закона, за утврђивање чињенице да је рана, повреда или озледа задобијена под околностима из чл. 5, 8. и 21. овог закона сматра се и медицинска документација о лечењу која потиче из периода док су трајале те околности, а најдоцније годину дана од дана престанка тих околности.

Члан 181.

Чињеница да је болест наступила под околностима из чл. 5. и 8. овог закона утврђује се само на основу медицинске документације која потиче из периода док су трајале те околности, а најдоцније до истека две године од дана њиховог престанка.

Чињеница да је болест наступила под околностима из члана 13. овог закона утврђује се само на основу медицинске документације која потиче из времена службе у Војсци и периода од 30 дана по отпуштању из Војске.

Изузетно од ст. 1. и 2. овог члана, да је оштећење организма настало као последица радиоактивног зрачења задобијеног под околностима из чл. 5, 8. и 13. овог закона, може се утврдити и на основу медицинске документације која потиче по истеку рока од пет година, уколико је потврђена од стране референтне медицинске установе Републике Србије.

Референтну установу из става 3. овог члана утврђује Министар.

Члан 182.

Чињеница да је лице од кога чланови породице изводе права по одредбама овог закона погинуло или умрло под околностима из чл. 5, 8. и 21. овог закона утврђује се само писменим доказним средствима из времена када је то лице погинуло, умрло или нестало.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, чињеница да је лице од кога чланови породице изводе права по одредбама овог закона погинуло, умрло или нестало под околностима из члана 5. тачка 4. овог закона, као и у ратном заробљеништву у вези са тим околностима, доказује се свим доказним средствима у поступку по захтеву за признавање права на породичну инвалиднину, поднетом до 30. јуна 2009. године.

Члан 183.

Писменим доказним средством, у смислу чл. 178, 179. и 182. овог закона, сматра се писмени документ који указује на чињенице о испуњености релевантних услова прописаних овим законом, а посебно војни, полицијски и правосудни документи и медицинска документација.

Квалификованим сведоком, сматра се борац из члана 5. тачка 4. овог закона, коме је својство борца утврђено писменим доказним средством и који је са борцем чије се својство утврђује био у истој јединици и на истој територији дејстава Југословенске војске у отаџбини.

Члан 184.

Јединица или установа Војске или други орган надлежан за лице које је под околностима из члана 8. тач. 1) и 2) и чл. 12. и 14. овог закона задобило рану, повреду или озледу услед које је наступило оштећење организма, односно које под тим околностима погине или умре, покренуће одмах, по службеној дужности, односно на захтев правно заинтересованог лица, поступак ради утврђивања узрока и околности под којима је то лице рањено, повређено, озлеђено, односно погинуло или умрло.

Поступак из става 1. овог члана за припаднике Министарства унутрашњих послова, односно Безбедносно-информативне агенције, као и за лица из члана 21. овог закона, покреће надлежни орган.

По завршеном поступку, надлежна војна јединица или војна установа, односно надлежни орган, издаће правно заинтересованом лицу уверење о

околностима под којима се случај догодио, ради остваривања права по овом закону.

Члан 185.

Околности из члана 21. овог закона под којима је цивилно лице задобило рану, повреду или озледу, односно изгубило живот, утврђују се на основу записника о извршеном увиђају и других аката надлежних органа унутрашњих послова односно правосудних органа.

Члан 186.

Корисници личне инвалиднине, породичне инвалиднине и месечног новчаног примања дужни су да сваких шест месеци надлежном првостепеном органу подносе доказ о животу, осим уколико ту чињеницу орган није утврдио на други начин.

Члан 187.

Докази о испуњавању услова из члана 50. став 1. тачка 2. алинеја 2. овог закона прибављају се сваке године, почетком школске године. Наведени докази за кориснике који се школују у иностранству морају бити нострификовани од стране надлежних органа Републике Србије и уподобљени одговарајућем степену школовања у Републици Србији.

Износ остварене зараде из члана 88. став 1. овог закона, прибавља се тромесечно, а износ остварене пензије из члана 92. став 1. овог закона – шестомесечно.

Докази о испуњавању услова из члана 89. тачка 1. овог закона прибављају се свака три месеца, а остали докази из тог члана сваких годину дана, рачунајући од дана доношења коначног решења којим је то право кориснику признато.

3. Надлежност за решавање у другостепеном управном поступку

Члан 188.

Против решења донетог у првом степену дозвољена је жалба.

О жалби поднетој сходно ставу 1. овог члана решава орган који у другом степену решава о правима по овом закону.

Члан 189.

Решење којим се утврђује својство борца и признаје право на личну инвалиднину, породичну инвалиднину, додаток за негу, ортопедски додаток, здравствену заштиту и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите, медицинско-техничка помагала, бањско и климатско лечење, професионалну рехабилитацију и новчане накнаде у вези са професионалном рехабилитацијом, инвалидски додаток незапосленог ратног војног инвалида, накнада трошкова смештаја у установе социјалне заштите и путничко моторно возило, донето у првом степену, подлеже ревизији.

Решење којим се утврђује право на инвалидски додаток ратног војног инвалида у радном односу, као и ратног војног инвалида који је остварио пензију или је неспособан за рад, донето у првом степену, подлеже ревизији само када се њиме утврђује право, а не и када се врши тромесечно, односно шестомесечно прерачунавање износа тог права.

Решење којим се утврђује право на месечно новчано примање, донето у првом степену, подлеже ревизији, осим у случају када се кориснику који са члановима домаћинства не остварује приходе који би могли да утичу на право врши редовно годишње усклађивање.

Члан 190.

Ревизију врши надлежни орган који у другом степену решава о правима по овом закону, у року од три месеца од дана достављања списка предмета.

Ако против решења донетог у првом степену није изјављена жалба, орган који је донео то решење доставиће га, заједно са списима предмета, органу надлежном за вршење ревизије, у року од осам дана од дана истека рока за жалбу.

Орган надлежан за вршење ревизије извршиће ревизију решења донетог у првом степену и кад утврди да првостепени орган није у законском року доставио решење на ревизију.

Ако је против решења донетог у првом степену изјављена жалба, о ревизији и жалби решава се истим решењем.

Ревизија и жалба одлажу извршење решења.

Члан 191.

Ако другостепена лекарска комисија упути на медицинско испитивање лице на које се односи решење које је у поступку ревизије, рок из члана 190. став 1. овог закона почиње тећи од дана кад је та лекарска комисија доставила налаз и мишљење органу који врши ревизију.

Члан 192.

У вршењу ревизије надлежни орган може дати сагласност на решење, може га поништити, изменити или укинути и сам другачије решити ствар, или вратити предмет првостепеном органу на поновни поступак.

Надлежни орган ће у поступку ревизије поништити или укинути првостепено решење и, по правилу, сам решити ствар у корист или на штету странке ако утврди да су у првостепеном поступку непотпуно или погрешно утврђене чињенице, или да се у поступку није водило рачуна о правилима поступка која би била од утицаја на решење ствари, или да су погрешно оцењени докази, или да је из утврђених чињеница изведен погрешан закључак у погледу чињеничног стања, или да је погрешно примењен пропис на основу кога је решена ствар.

Првостепени орган чије је решење у поступку ревизије поништено или укинуто и враћено на поновни поступак доноси ново решење. Ново решење подлеже ревизији.

Члан 193.

У поступку ревизије, надлежни орган дужан је да прибави мишљење другостепене лекарске комисије.

Кад је у питању утврђивање инвалидитета по основу болести из члана 9. и члана 13. став 3. овог закона и утврђивање степена оштећења организма на основу кога се стиче право на додатак за негу, као и право на путничко моторно возило када се додељује први пут, другостепена лекарска комисија даће налаз и мишљење по извршеном прегледу лица.

4. Поступак по променама од утицаја на право и код привремено признатих права

Члан 194.

Надлежни орган, по службеној дужности, покреће поступак за доношење новог решења ако сазна за промене које утичу на смањење обима или престанак права по овом закону.

Поступак за доношење новог решења због промене која утиче на повећање обима признатог права покреће се по захтеву корисника.

Члан 195.

Надлежни орган, по службеној дужности, врши усклађивање права на месечно новчано примање према примањима корисника и чланова његовог домаћинства из претходне године, са правним дејством од 1. априла текуће године.

Изузетно од поступка из члана 194. став 2. овог закона у поступку спроведеном сходно ставу 1. овог члана узете се у обзир по службеној дужности и промене које утичу на повећање обима признатог права.

Члан 196.

Надлежни орган, по службеној дужности, покреће поступак за доношење новог решења о привремено признатим правима по овом закону.

Решење којим се право признаје привремено има правно дејство до последњег дана у месецу у коме истиче привременост.

Решење из става 1. овог члана има правно дејство од првог дана наредног месеца по истеку важења решења којим је право привремено признато.

Члан 197.

Поступак покренут по захтеву за остваривање права по овом закону обуставиће се ако подносилац захтева не приступи на преглед или на други начин онемогући да првостепена или другостепена лекарска комисија да налаз и мишљење.

Ако корисник привремено признатог права не приступи на преглед, или на други начин онемогући да првостепена или другостепена лекарска комисија да налаз и мишљење, сматраће се да је одустао од вођења поступка по овом закону и поступак ће се обуставити.

У случајевима у којима лекарска комисија утврди да се инвалидитет корисника може побољшати хируршком интервенцијом, коју он одбије, инвалидитет се не може утврдити трајно.

Ако лице из става 2. овог члана поднесе поновни захтев за остваривање права по овом закону по истом основу, ново решење има правно дејство од првог дана наредног месеца од дана подношења тог захтева.

Члан 198.

Ако код војног инвалида, односно цивилног инвалида рата наступе промене које су од утицаја на права утврђена коначним решењем, инвалид може по истеку две године од дана доношења коначног решења поднети захтев за утврђивање новог процента инвалидитета у вези са насталом променом.

Прописом за извршавање овог закона којим се уређује утврђивање процента инвалидитета одредиће се оштећења организма по основу којих се може поднети захтев за утврђивање новог процента инвалидитета и пре истека рока из става 1. овог члана.

По захтеву поднетом у смислу става 1. овог члана поступак ће се покренути ако инвалид учини вероватним да је настала промена од утицаја на утврђено право.

Сматра се да је учињено вероватним да је настала промена у смислу става 3. овог члана ако инвалид о томе поднесе налаз лекара специјалисте и ако посебна лекарска комисија, на основу тог налаза и друге медицинске документације, да мишљење да има основа да се преиспита утврђени проценат инвалидитета.

Војни инвалид, односно цивилни инвалид рата чији је захтев за утврђивање новог процента инвалидитета одбачен, односно одбијен може поново поднети захтев за утврђивање новог процента инвалидитета по истеку две године од дана доношења закључка, односно решења којим је захтев одбачен, односно одбијен, а пре истека тог рока у случају оштећења организма утврђених у складу са ставом 2. овог члана.

Члан 199.

Одредба члана 198. овог закона примењује се и у поступку по захтевима за утврђивање процента војног инвалидитета које подесе лице коме је престало својство војног инвалида због неиспуњавања услова прописаних законом за стицање тог својства у погледу процента војног инвалидитета, без обзира да ли му је својство војног инвалида било признато по основу ране, повреде, озледе или болести.

Члан 200.

Поступак из чл. 198. и 199. овог закона не спроводи се у случајевима у којима је својство војног инвалида, односно цивилног инвалида рата признато уз примену члана 46. овог закона.

5. Управни спор

Члан 201.

Против решења донесеног по жалби, као и против решења донесеног у вршењу ревизије може се водити управни спор.

Против решења донетог по жалби, као и против решења донетог у вршењу ревизије, којим је решење првостепеног органа поништено или укинато и враћено на поновни поступак не може се водити управни спор.

Члан 202.

У поступку за остваривање права по свом закону није допуштена је жалба на првостепене одлуке донесене у управним споровима.

6. Ванредна правна средства

а) Понављање поступка

Члан 203.

Поступак за решавање о правима по овом закону, окончан решењем против кога нема редовног правног средства у управном поступку, може се поновити и по истеку рокова предвиђених за понављање поступка у закону којим се уређује општи управни поступак.

Ако је предлог за понављање поступка поднет у року од пет година од дана достављања решења странци, у поступку понављања примењују се прописи који су важили у време доношења решења, а ако је предлог поднет по истеку тог рока, примењују се прописи који важе у време подношења предлога за понављање поступка.

Права утврђена решењем донетим у поступку поновљеном по предлогу странке припадају од првог дана наредног месеца од дана подношења предлога за понављање поступка.

б) Право службеног надзора

Члан 204.

Решење о правима по овом закону које је постало коначно у управном поступку може се укинути по праву службеног надзора ако је њиме очигледно повређен материјални закон у корист појединца, а на штету јавног интереса, и по протеклу рока предвиђеног законом којим се уређује општи управни поступак и без пристанка странке.

Члан 205.

Министарство по службеној дужности, на захтев првостепеног органа, на захтев надлежног државног органа или правно заинтересованог лица може, по праву службеног надзора, покренути поступак преиспитивања коначних решења којима је одлучено о правима по овом закону на основу налаза и мишљења надлежних лекарских комисија ако постоји основана сумња у тачност тих налаза и мишљења или медицинске документације на основу које су они донети, као и у случајевима када су налази и мишљења другостепених лекарских комисије за истоветне ситуације битно различити.

У случајевима из става 1. овог члана Министарство прибавља налаз и мишљење Комисије вештака.

На основу налаза и мишљења Комисије вештака, у случајевима из става 1. овог члана, одговарајућу одлуку по праву службеног надзора доноси Министарство, без обзира чијим решењем је окончан претходно вођен управни поступак.

7. Трошкови поступка и трошкови за извршавање закона

Члан 206.

У поступку за остваривање права по овом закону не плаћају се таксе (административне, јавно-бележничке и судске), као ни друге дажбине утврђене општим прописима.

Члан 207.

Трошкове поступка за остваривање права по овом закону сноси орган који води поступак.

Трошкови који произлазе из извршавања обавеза Републике Србије за остваривање права по овом закону обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Трошкови, у смислу става 2. овог члана, јесу: трошкови штампања легитимација на основу којих се користи право на бесплатну и повлашћену возњу по овом закону, легитимација борца, легитимација ратног војног инвалида, легитимација мирнодопског војног инвалида, легитимација родитеља палог борца и образаца налога за исплату месечних новчаних примања по овом закону, средства која се плаћају на име трошкова платног промета и поштанског, телеграфског и телефонског саобраћаја за исплате новчаних примања по овом закону.

Трошкови, у смислу става 2. овог члана, јесу и трошкови медицинских испитивања извршених по упуту лекарских комисија из члана 175. овог закона, као и новчане накнаде за рад лекарских комисија које дају налазе и мишљења органима који решавају о правима по овом закону.

Глава VI

ЈЕДИНСТВЕНА ЕВИДЕНЦИЈА ПОДАТАКА И ИСПЛАТА ПРАВА

1. Јединствена евиденција података

Члан 208.

О корисницима права по овом закону води се Јединствена евиденција података. Јединствену евиденцију података води Министарство, а непосредан унос података у евиденцију врши надлежни орган који у првом степену решава о правима по овом закону, који је и одговоран за тачност тих података. Министарство не може вршити измену података чији унос је извршио надлежни првостепени орган.

Изузетно од става 1. овог члана, Министарство врши унос података у евиденцију о носиоцима ордена Народног хероја и "Партизанске споменице 1941. ".

У Јединственој евиденцији података воде се подаци о корисницима, оствареним правима, члановима корисничког домаћинства, приходима корисника и чланова његовог домаћинства, потреби решавања стамбеног питања, запошљавању, школовању, као и други подаци од утицаја на права прописана овим законом.

Члан 209.

Министар прописује садржај, обрасце и начин вођења Јединствене евиденције података, као и начин прикупљања и коришћења тих података.

2. Исплата права

Члан 210.

Решења којима се признају права по овом закону извршавају се по службеној дужности.

Исплата новчаних износа права признатих по овом закону вршиће се на основу Јединствене евиденције података.

Исплату новчаних износа права прописаних овим законом, на основу Јединствене евиденције података и налога за исплату који даје орган који о правима решава у првом степену, врши Министарство.

Члан 211.

Ако корисник пријави промену која утиче на губитак или смањење новчаног износа признатог права, или о таквој промени орган сазна на други начин, исплата ће се обуставити и поново успоставити на основу коначног решења којим буде одлучено о праву по насталој промени.

Исплата новчаних износа по основу привремено признатих права обуставиће се истеком привремености уколико о продужетку тог права није донето одговарајуће решење пре истека привремености.

Члан 212.

Министар прописује начин исплате месечних и других новчаних износа примања по овом закону, начин вођења евиденције о извршеним исплатама и начин подношења извештаја о утрошеним средствима.

3. Повраћај неосновано остварених примања

Члан 213.

Корисник права по овом закону коме је извршена исплата на коју није имао право дужан је да изврши повраћај остварених новчаних износа примања:

- 1) ако је на основу нетачних података за које је знао или је морао знати да су нетачни или на други начин остварио неко примање по овом закону које му не припада, или је остварио примање у већем обиму него што му припада;
- 2) ако је остварио новчана примања на основу кривичног дела или друге недозвољене радње, односно на основу лажног доказа или услужно датог специјалистичког медицинског налаза, односно услужно датог налаза и мишљења надлежне лекарске комисије, а које чињеницу су утврђене актом надлежног правосудног органа;
- 3) ако је остварио неко примање због тога што није пријавио настале промене које утичу на губитак или смањење неког права, а знао је или је морао знати за те промене.
- 4) ако је примао новчане исплате у износу већем од оног који је признат решењем надлежног органа.

Обавезе повраћаја неосновано остварених примања постоји независно од тога да ли је решење на основу кога је признато право, односно на основу којег је исплаћен новчани износ поништено, измењено или укинито.

Члан 214.

Орган надлежан за решавање о правима по овом закону у првом степену, по службеној дужности прати појаве из става 1. овог члана и уколико утврди да је било неоснованих исплата, решењем утврђује износ неоснованих примања и период у коме су остварени. По коначном решењу позива корисника да примљени износ врати у одређеном року.

Рок повраћаја неоснованих исплата из става 1. овог члана не може бити дужи од годину дана, осим за случајеве из члана 213. став 1. тачка 2. овог закона за које рок не може бити дужи од три године.

Ако се корисник не сагласи да ће извршити повраћај неправилно примљених износа у року из става 2. овог члана, повраћај неправилно примљених износа оствариће се у судском поступку.

4. Застарелост потраживања

Члан 215.

Новчана примања по овом закону на која корисник има право а која доспевају месечно застаревају у року од три године.

Једнократна новчана примања по овом закону застаревају у року од годину дана.

Повраћај неосновано остварених примања из члана 213. став 1. овог закона може се тражити за период од:

- 1) пет година – за случајеве из тачке 1. наведеног члана,
- 2) десет година – за случајеве из тачке 2. наведеног члана,
- 3) три године – за случајеве из тач. 3. и 4. наведеног члана.

Члан 216.

Рок застарелости потраживања из члана 215. овог закона почиње тећи од првог дана после дана када је у управном поступку постало коначно решење којим је кориснику признато право ако исплата по том решењу није вршена, односно од првог дана после дана када кориснику није извршена исплата на крају је имао право – ако је исплата по том решењу вршена.

Рок застарелости потраживања из члана 213. став 1. овог закона почиње тећи од дана када је у управном поступку постало коначно решење којим је утврђено да признато право, односно исплаћивано примање не припада или припада у мањем износу, односно од дана када је извршена последња неправилна исплата.

Дospelим потраживањем сматра се и новчано примање по овом закону за месец у коме је корисник права умро.

Члан 217.

Кориснику коме нису могле бити вршене исплате новчаних износа признатих права због околности које је проузроковао корисник, не припадају та потраживања за период за који исплате нису извршене. Исплата ових примања може се поново успоставити од првог дана наредног месеца од када, по престанку деловања тих околности, корисник поднесе захтев за исплату.

Глава VII
КОНТРОЛА НАМЕНСКОГ КОРИШЋЕЊА СРЕДСТАВА И НАДЗОР
НАД РАДОМ ОРГАНА У ВРШЕЊУ ПОВЕРЕНИХ ПОСЛОВА
ДРЖАВНЕ УПРАВЕ

Члан 218.

Министарство надлежно за послове финансија врши контролу наменског коришћења средстава намењених за остваривање права по овом закону, у складу са овлашћењима утврђеним законом којим се уређује буџетски систем.

Члан 219.

Министарство врши надзор над радом органа у вршењу овим законом поверених послова државне управе, у складу са законом којим се уређује државна управа.

Члан 220.

Органу коме је поверено извршавање овог закона Министарство даје обавезне инструкције за извршавање поверених послова.

Члан 221.

На захтев Министарства, орган коме је поверено извршавање овог закона, дужан је да подноси извештаје о спровођењу овог закона и прописа донетих на основу њега.

Глава VIII
КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 222.

Одговорно лице у надлежном органу казниће се за прекршај новчаном казном од 50.000,00 динара до 400.000,00 динара:

- 1) ако у прописаном року не достави решење органу надлежном за вршење ревизије (члан 190. став 2);
- 2) ако изврши решење које подлеже ревизији на које надлежни орган није дао сагласност, осим ако овим законом није другачије предвиђено (члан 158. став 5.);
- 3) ако у поступку не прибави налаз и мишљење надлежне лекарске комисије (чл. 175. и 193);
- 4) ако благовремено не покрене поступак по службеној дужности за доношење новог решења о продужењу привремено признатих права (члан 196.);
- 5) ако не спроведе управне радње из члана 213. став 1. овог закона;
- 6) ако не поднесе предлог Републичком јавном правобраниоцу за покретање судског поступка из члана 214. став 3. овог закона;
- 7) ако у прописаним роковима не поступи по одредбама чл. 244, 245. и 249. овог закона.

Глава IX

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 223.

Права која су корисницима призната по прописима који престају да важе даном ступања на снагу овог закона, а која су утврђена и овим законом, превешће се на овај закон и даље користити под условима, у обиму и на начин утврђен овим законом.

Члан 224.

Права која корисници остварују по прописима аутономних покрајина из области борачко-инвалидске заштите сходно члану 5. Уставног закона о изменама и допунама Уставног закона за спровођење Устава Републике Србије (“Службени гласник РС”, број 20/93), а која су утврђена и овим законом, превешће се на права прописана овим законом и даље користити под условима, у обиму и на начин утврђен овим законом.

Члан 225.

Борац – држављанин Републике Србије коме је статус борца утврђен у складу са чл. 97. и 98. став 1. овог закона, право на месечно новчано примање оствариваће почев од 1. јануара 2014. године.

Војни инвалид – држављанин Републике Србије коме је својство војног инвалида признато до дана ступања на снагу овог закона, ако основ за стицање тог својства није предвиђен овим законом, задржава својство војног инвалида и користи права у обиму и под условима прописаним овим законом.

Члан 226.

Права по овом закону могу остварити и држављани Републике Србије са пребивалиштем у Републици Србији који до дана ступања на снагу овог закона нису остварили својство мирнодопског војног инвалида а задобили су рану, повреду или озледу под околностима из чл. 12. до 14. овог закона као припадници ЈНА, Војске Југославије или Војске Србије и Црне Горе, ако су и у време настанка оштећења имали пребивалиште у Републици Србији.

Члан 227.

Корисник породичне инвалиднине држављанин Републике Србије коме је то право признато до дана ступања на снагу овог закона, ако основ за стицање тог права није предвиђен овим законом, користи и даље то право и друга права у обиму и под условима прописаним овим законом.

Члан 228.

Корисник који је право на месечно новчано примање остварио по основу својства борца утврђеног у управном поступку по одредбама Закона о материјалном обезбеђењу и здравственој заштити учесника народноослободилачког и ранијих ратова (“Службени гласник СРС”, бр. 16/79 и 64/82) задржаће овај основ и за признавање права на месечно новчано примање по овом закону.

Решење из става 1. овог члана примениће се и у случајевима у којима је својство борца утврђено у поступку признавања права по прописима из области борачко-инвалидске заштите на основу решења надлежног органа о признавању времена проведеног у рату односно оружаним акцијама

предузетим за време мира у посебан пензијски стаж по прописима о пензијском и инвалидском осигурању.

Члан 229.

Захтеви за признавање својства борца из члана 5. тачка 4. овог закона, као и захтеви за признавање својства ратног војног инвалида и корисника породичне инвалиднине за случајеве из члана 5. тачка 4. овог закона, за чије решавање је, сходно Уредби о начину остваривања права припадника Југословенске војске у отаџбини и Равногорског покрета у области борачко-инвалидске заштите («Службени гласник РС», број 51/06), било потребно мишљење Комисије из члана 50. став 3. Закона о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица («Службени гласник СРС», број 54/89 и «Службени гласник РС», број 137/04), неће се решавати без мишљења те комисије.

Члан 230.

Захтеви за додељивање «Равногорске споменице 1941.» који нису решени до дана ступања на снагу овог закона, решиће се на начин и по поступку утврђеном прописима који престају да важе ступањем на снагу овог закона. О овим захтевима решаваће органи прописани чланом 171. овог закона, уз обавезно мишљењекомисије из члана 50. став 3. Закона о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица («Службени гласник СРС», број 54/89 и «Службени гласник РС», број 137/04).

Члан 231.

Захтеви за признавање права на изузетно месечно новчано примање и додатак на име разлике између оствареног примања и гарантованог износа за носиоце «Партизанске споменице 1941.» прописаних Законом о изменама и допунама Закона о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица («Службени гласник РС», број 137/04) и Уредбом о начину остваривања права припадника Југословенске војске у отаџбини и Равногорског покрета у области борачко-инвалидске заштите («Службени гласник РС», број 51/06), који нису решени до дана ступања на снагу овог закона, одбациће се.

Одлуку у смислу става 1. овог члана донеће органи прописани чланом 171. овог закона, а у случајевима у којима је за одлучивање било потребно и мишљење комисије из члана 50. став 3. Закона о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица («Службени гласник СРС», број 54/89 и «Службени гласник РС», број 137/04), одлучиваће се са мишљењем те комисије

Члан 232.

Право на месечно новчано примање за време незапослености које су остварили војни инвалиди V, VI и VII групе по Уредби о праву на месечно новчано примање за време незапослености ратних војних инвалида од V до X групе из оружаних акција после 17. августа 1990. године («Службени гласник РС», број 42/06), превешће се на право на инвалидски додатак ратног војног инвалида по овом закону.

Члан 233.

Право на месечно новчано примање за време незапослености које су остварили ратни војни инвалиди VIII, IX и X групе по Уредби о праву на месечно новчано примање за време незапослености ратних војних инвалида од V до X групе из оружаних акција после 17. августа 1990. године («Службени гласник

РС", број 42/06), оствариваће се до понуде запослења обезбеђеног посредством организације надлежне за послове запошљавања - у складу са њиховом преосталом радном способношћу и школском спремом, на начин, по поступку и у обиму прописаном овим законом за ратне војне инвалиде од I до X групе.

Члан 234.

Носиоци "Партизанске споменице 1941.", носиоци "Равногорске споменице 1941.", борци Народноослободилачког рата, борци шпанског националноослободилачког и револуционарног рата од 1936. до 1939. године и лица одликована Орденом народног хероја, као и чланови њихових породица и чланови породица лица одликованих орденом Карађорђевог звезда с мачевима, који су остварили право на додатак уз пензију, право на стално месечно новчано примање, додатак на име разлике између оствареног примања и гарантованог износа за носиоце "Партизанске споменице 1941.", право на годишње новчано примање за опоравак, право на здравствену заштиту и новчане накнаде у вези са остваривањем здравствене заштите и право на бесплатну и повлашћену возњу по прописима који престају да важе даном ступања на снагу овог закона настављају са коришћењем тих права у обиму и на начин утврђен прописима који престају да важе даном ступања на снагу овог закона, с тим што се за утврђивање тих права примењује основ из члана 47. став 2. овог закона, а усклађивање се врши по одредбама овог закона, осим права на додатак уз пензију које ће се усклађивати на начин утврђен по прописима о пензијском и инвалидском осигурању.

Лице које је сносило трошкова сахране носиоца Ордена народног хероја и носиоца "Партизанске споменице 1941." има право на накнаду трошкова сахране у двоструком износу од основа.

Накнада трошкова сахране из става 2. овог члана по другом правном основу не утиче на остваривање овог права

Лица из става 2. овог члана сахрањује се уз војне почести, уколико породица благовремено обавести надлежну јединицу Војске која обезбеђује одговарајуће војне почести.

Легитимацију за бесплатну и повлашћену возњу носилаца "Партизанске споменице 1941." "односно "Равногорске споменице 1941.", као и носилаца Ордена народног хероја, издаје Министарство.

Члан 235.

Корисницима који на дан ступања на снагу овог закона имају држављанство Републике Србије и пребивалиште на територији Републике Србије, а којима је у Републици Србији успостављена исплата права у области борачко-инвалидске заштите у јединственом исплатном систему Републике Србије на основу решења друге републике бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије или Савезне Републике Југославије, односно друге државе чланице Државне заједнице Србија и Црна Гора и који су се затекли у исплати на дан ступања на снагу овог закона, решењем ће се извршити превођење права чија је исплата вршена на права утврђена овим законом.

Решењем из става 1. овог члана кориснику ће се признати права у обиму у коме их је користио на дан ступања на снагу овог закона уколико надлежни орган не може прибавити списе предмета са коначним решењем о признавању права, или не може прибавити доказе на основу којих се може утврдити основ за признавање права. Уколико се списи предмета, односно докази накнадно

прибаве, корисник ће моћи да оствари и већи обим права, као и друга права, уколико за то испуњава услове прописане овим законом.

Члан 236.

Корисници којима су, по месту пребивалишта на територији АП Косово и Метохија, призната права из области борачко-инвалидске заштите, односно заштите цивилних инвалида рата, а који се на дан ступања на снагу овог закона налазе у систему исплате борачко-инвалидске заштите Републике Србије по основу успостављања те исплате као вида хуманитарне помоћи избеглим, односно расељеним лицима, задржаће призната права и након ступања на снагу овог Закона. Осталим корисницима са територије АП Косово и Метохија, којима се на дан ступања на снагу овог закона, не врши исплата признатих права у систему борачко-инвалидске заштите Републике Србије, престају права која су им била призната даном са којим им је извршена обустава исплате.

Члан 237.

Захтеви за успостављањем исплате у Републици Србији на основу решења надлежног органа Републике Србије, који поднесу корисници права из области борачко-инвалидске заштите којима се исплата тих права није вршила у Републици Србији на дан ступања на снагу овог закона због тога што им је ова исплата била вршена од стране друге републике бивше Социјалистичке федеративне Републике Југославије или Савезне Републике Југославије, односно друге државе чланице Државне заједнице Србије и Црне Горе на основу тог решења или решења надлежних органа те републике о превођењу у систем борачко-инвалидске заштите те републике, неће се узимати у поступак, без обзира на њиховог држављанство и пребивалиште.

Захтеви лица која су решењем друге Републике, односно друге чланице Државне заједнице Србија и Црна Гора остварила права у области борачко-инвалидске заштите по прописима Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, Савезне Републике Југославије, односно Државне заједнице Србија и Црна Гора, а који се на дан ступања на снагу овог закона не налазе у исплатном систему Републике Србије, неће се узимати у поступак, без обзира на њихово држављанство и пребивалиште.

Члан 238.

Лица којима је извршено превођење права признатих у Републици Српској на прописе Републике Србије и успостављена исплата права у Републици Србији на основу Протокола о сарадњи Савезног министарства за рад, здравство и социјалну политику Савезне Републике Југославије и Министарства за питања бораца, жртава рата и рада Републике Српске у области борачко-инвалидске заштите, потписаног у Бањалуци 26. јуна 2000. године, и Протокола о сарадњи Министарства за социјална питања Републике Србије и Министарства рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске, потписаног у Београду 27. новембра 2003. године, допуњеног 18. новембра 2005. и 29. септембра 2006. године, остварују та права у обиму и на начин утврђен овим законом.

Став 1. овог члана примениће се и на лица којима није успостављена исплата права у Републици Србији до дана ступања на снагу овог закона, али је захтев поднет пре тог дана позитивно решен.

Члан 239.

Корисници којима су права призната као лицима неспособним за привређивање, односно неспособним за рад, по прописима који престају да важе даном ступања на снагу овог закона, сматрају се неспособним за рад и у смислу овог закона.

Члан 240.

Корисници којима је признато право на накнаду трошкова смештаја у установе социјалне заштите и право на професионалну рехабилитацију и новчане накнаде за време професионалне рехабилитације, по прописима који престају да важе даном ступања на снагу овог закона, задржавају и користе право под условима у обиму и на начин утврђен одредбама овог закона.

Члан 241.

До дана ступања на снагу овог закона, лична инвалиднина војних инвалида и цивилних инвалида рата и породична инвалиднина исплаћиваће се у износима утврђеним прописима који престају да важе даном ступања на снагу овог закона.

Члан 242.

Војни инвалид корисник додатка за негу и помоћ коме је по пропису који престаје да важи ступањем на снагу овог закона признато право на накнаду износа који је, као обвезник плаћања доприноса из зараде, платио за лице које му пружа негу и помоћ са којим је закључио уговор о раду, задржаће ово право по ступању на снагу овог закона, а користиће га на начин и под условима утврђеним прописом који престаје да важи.

Члан 243.

Право на изузетно месечно новчано примање, право на посебно месечно новчано примање и право на изузетну новчану накнаду призната по прописима који престају да важе ступањем на снагу овог закона, након ступања на снагу овог закона оствариваће се као изузетно месечно новчано примање. Ова права признаваће се у износу 50% од основа уколико домаћинство корисника остварује приходе из члана 93. став 2. овог закона, односно у износу 70% од основа уколико домаћинство не остварује наведене приходе.

Члан 244.

Општинска, односно градска управа, по службеној дужности, донеће решења о престанку права, о исплати права, о усклађивању износа права, односно превођењу права, у складу са овим законом, у следећим роковима од дана ступања на снагу овог закона:

- 1) у року од 30 дана - решења о престанку права која нису прописана овим законом;
- 2) у року од 30 дана - решења о престанку исплате признатих права која се исплаћују у месечним износима корисницима у иностранству;
- 3) у року од два месеца - решења о усклађивању износа права, односно превођењу права на личну инвалиднину, додаток за негу и помоћ, ортопедски додаток, породичну инвалиднину и увећану породичну инвалиднину, професионалну рехабилитацију докфалификацију, прекфалификацију и новчане накнаде за време професионалне рехабилитације, докфалификације,

преквалификације, месечно новчано примање за време незапослености ратних војних инвалида од VIII до X групе;

4) у року од три месеца – решења о превођењу следећих права;

а) - борачки додатак – на инвалидски додатак ратног војног инвалида у радном односу;

б) – накнаду за време незапослености ратних војних инвалида од I до X групе – на инвалидски додатак незапосленог ратног војног инвалида;

в) – месечно новчано примање за време незапослености ратних војних инвалида од V до VII групе - на инвалидски додатак незапосленог ратног војног инвалида;

г) – накнаду трошкова смештаја у установе социјалне заштите у складу са одредбом члана 111. овог закона утврдиће износ накнаде трошкова смештаја у установе социјалне заштите и износ задржаног права;

5) у року од шест месеци - решења о превођењу следећих права:

а) - додатка за негу корисника месечног новчаног примања – на право на додатак за негу IV степена;

б) - повећање месечног новчаног примања због везаности за постељу – на право на додатак за негу IV степена;

в) – изузетног месечног новчаног примања у складу са овим законом.

Решења из става 1. тач. 1. и 2. овог члана имају правно дејство од првог дана наредног месеца од дана ступања на снагу овог закона, осим за решења из члана 237. овог закона.

Права по решењу из става 1. тач. 3. до 5. овог члана теку од првог дана наредног месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Решења о превођењу права на месечно новчано примање, новчану помоћ, породични додатак, инвалидски додатак, основну новчану накнаду по прописима који престају да важе ступањем на снагу овог закона на право на месечно новчано примање по овом закону, уз утврђивање породичних и имовинских услова за остваривање права на месечно новчано примање по овом закону, донеће се до 15. марта 2012. године са правним дејством од 01. априла 2012. године. Тако донета решења подлежу ревизији по члану 161. овог закона. До 31. марта 2012. године наведена права оствариваће се у обиму, на начин и по поступку уређеном прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона.

Решења о превођењу права из члана 243. овог закона, уз утврђивање породичних и имовинских услова за њихово даље остваривање донеће се до дана 15. марта 2012. године, са правним дејством од 01. априла 2012. године. Превођење ових права на овај начин вршиће се сваке године са правним дејством донетог решења од 1. априла године у којој се врши превођење. За одлучивање о овим правима по насталим променама, као и за њихово превођење биће надлежни органи из члана 173. овог закона. Решења донета у првом степену подлежу ревизији.

Члан 245.

Лицима која су, изузетно на други начин и по другом основу, остварила права по уредбама које су престале да важе на основу Уредбе о престанку важења одређених уредби у области борачко-инвалидске заштите ("Службени гласник РС", број 35/06), престају та права даном ступања на снагу те уредбе.

Корисницима којима није донето коначно решење о престанку права из става 1. овог члана, у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона, надлежна општинска управа, градска управа, односно градска управа града Београда, по службеној дужности донеће решења о престанку тог права.

Члан 246.

Корисницима којима су права по прописима који престају да важе ступањем на снагу овог закона призната без држављанства Републике Србије, а за која је по одредбама овог закона то је један од услова за њихово даље остваривање, престају та права уколико корисник нема држављанство Републике Србије.

Члан 247.

Исплата права признатих по прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона, а која треба превести на овај закон, вршиће се као аконтација до њиховог превођења на одредбе овог закона.

Члан 248.

У поступку превођења права из члана 244. став 1. тач. 3. и 5. и ст. 4. и 5. овог закон не прибавља се нов налаз и мишљење лекарске комисије.

Члан 249.

Решења о усклађивању, односно превођењу права из члана 244. став 1. тач. 3. до 5. и ст. 4. и 5. овог закона подлежу ревизији. Ако против овог решења није изјављена жалба, надлежни орган који је донео то решење, изузетно од рока из члана 190. став 2. овог закона, доставиће га заједно са списима предмета надлежном другостепеном органу у року који му одреди тај орган. У овим случајевима ревизија и жалба не одлажу извршење решења. У поступку ревизије, изузетно од одредбе члана 192. став 1. овог закона, та решења се могу само укинути и управна ствар другачије решити.

Члан 250.

У року од две године од дана ступања на снагу овог закона, општинска управа, градска управа, односно градска управа Града Београда, по службеној дужности, извршиће превођење решења којима је корисницима својство ратног војног инвалида, односно корисника породичне инвалиднине признато по основу околности из члана 5. тач. 5. до 7. овог закона.

У поступку превођења из става 1. овог члана извршиће се преиспитивање уверења, потврда, медицинске и друге документације на основу које је признато право, као и признати проценат војног инвалидитета. У том поступку обавезно се прибавља нов налаз и мишљење надлежних лекарских комисија.

Решењем донетим у поступку превођења из става 1. овог члана претходно донето решење се може поништити, укинути или изменити.

Решење о превођењу права донето у складу са ставом 1. овог члана подлежу ревизији. Ако против овог решења није изјављена жалба, надлежни орган који је донео то решење, изузетно од рока из члана 190. став 2. овог закона, доставиће га заједно са списима предмета надлежном другостепеном органу у року који му одреди тај орган. У овим случајевима ревизија и жалба не одлажу извршење решења. У поступку ревизије, изузетно од одредбе члана

192. став 1. овог закона, та решења се могу само укинути и управна ствар другачије решити.

Члан 251.

У року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона Народна скупштина Републике Србије донеће закон којим ће се уредити право на "Равногорску споменицу 1941.", као и њен изглед и начин додељивања.

Члан 252.

Прописи за спровођење овог закона донеће се у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа из става 1. овог члана примењиваће се подзаконски акти донети на основу прописа који престају да важе даном ступања на снагу овог закона, уколико нису у супротности са њим.

Исплата права прописаних овим законом вршиће се по прописима који престају да важе даном ступања на снагу овог закона, до формирања Јединствене матичне евиденције – када ће се прећи на исплату у складу са чланом 210. овог закона.

Права прописана чл. 128, 129. 130. и 131. овог закона признаваће се од првог дана примене овог закона, до када ће се та права остваривати по прописима који престају да важе ступањем на снагу овог закона.

Кориснику коме је, по пропису који престаје да важи ступањем на снагу овог закона, признато право на путничко моторно возило, право на новчану накнаду за набавку путничког моторног возила по члану 129. овог закона може се признати по истеку рока од седам година од дана преузимања тог возила.

Права из члана 135. овог закона припада у случајевима проналаска посмртних остатака палог борца после ступања на снагу овог закона.

Права из чл. 136. и 138. пипадају корисницима којима је право на породичну инвалиднину признато после ступања на снагу овог закона.

Члан 253.

Скупштине општина, односно града, именуваће чланове општинских комисија из члана 174. став 2. овог закона у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона. Општинске комисије које су именоване по прописима који престају да важе ступањем на снагу овог закона, могу задржати мандат и по овом закону.

Члан 254.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе:

- 1) Закон о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица ("Службени гласник СРС", број 54/89 и "Службени гласник РС", број 137/04);
- 2) Закон о правима цивилних инвалида рата ("Службени гласник РС", број 52/96);
- 3) Закон о финансирању удружења бораца ослободилачких ратова Србије ("Службени гласник РС", број 21/90);
- 4) Закон о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца ("Службени лист СРЈ", бр. 24/98, 29/98 и 25/00 – СУС и "Службени гласник РС", број 101/05 - др. закон);

- 5) одредбе чл. 1а, 2, 3, 5, 6а, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 18а, 19, 20, 22, 23а и 23б Закона о основним правима носилаца "Партизанске споменице 1941. " ("Службени лист СФРЈ", бр. 67/72, 40/73, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 и 42/90);
- 6) одредбе чл. 2а, 3, 4, 6, 7а, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 19а, 20, 21, 23, 24а и 24б Закона о основним правима бораца шпанског националноослободилачког и револуционарног рата од 1936. до 1939. године ("Службени лист СФРЈ", бр. 67/72, 40/73, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 и 42/90);
- 7) одредбе чл. 2, 3, 5, 6, 8, 10а, 10б, 10в, 10д, 11, 12, 12а, 13, 14, 14а, 15, 17. и 19. Закона о основним правима лица одликованих Орденом народног хероја ("Службени лист СФРЈ", бр. 67/72, 21/74, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 и 42/90);
- 8) одредбе чл. 1а, 2, 4, 11. и 11а Закона о основним правима лица одликованих Орденом Карађорђевог звезде с мачевима, Орденом Белог орла с мачевима и Златном медаљом Обилића ("Службени лист СФРЈ", бр. 67/72, 22/73, 33/76, 68/81, 75/85, 44/89 и 87/89);
- 9) одредбе чл. 4, 5, 6, 8, 11. и 15. Закона о борачком додатку ("Службени лист СФРЈ", бр. 67/72, 33/76, 32/81, 68/81, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 и 42/90);
- 10) Уредба о начину остваривања права припадника Југословенске војске у отаџбини и Равногорског покрета у области борачко-инвалидске заштите ("Службени гласник РС", број 51/05);
- 11) Уредба о праву на месечно новчано примање за време незапослености ратних војних инвалида од V до X групе из оружаних акција после 17. августа 1990. године («Службени гласник РС», број 42/06);
- 12) Одлука о образовању Комисије за одлучивање о праву на изузетно месечно новчано примање ("Службени гласник РС", број 81/05).
- 13) Протокол о сарадњи Савезног министарства за рад, здравство и социјалну политику Савезне Републике Југославије и Министарства за питања бораца, жртава рата и рада Републике Српске у области борачко-инвалидске заштите, потписаног у Бањалуци 26. јуна 2000. године и Протокол о сарадњи Министарства за социјална питања Републике Србије и Министарства рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске, потписаног у Београду 27. новембра 2003. године, допуњеног 18. новембра 2005. године и 29. септембра 2006. године.

Члан 255.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

І. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 69. став 3. Устава Републике Србије којим је утврђено да се „инвалидима, ратним ветеранима и жртвама рата пружа посебна заштита, у складу са законом“, као и у члану 99. Устава којим је утврђено да Народна скупштина доноси законе и друге акте.

ІІ. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА И ЦИЉЕВИ КОЈИ СЕ ЖЕЛЕ ЊИМЕ ПОСТИЋИ

1. Садашњу заштиту бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата, цивилних жртава рата, као и чланова њихових породица уређују ранији савезни прописи (1), прописи Републике Србије (2), некадашњи прописи аутономних покрајина Војводине и Косова и Метохије (3), као и прописи локалне самоуправе (4), и то:

(1) Закон о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца ("Службени лист СРЈ", бр. 24/98, 29/98 и 25/00):

На основу члана 127. овог Закона, на снази су поједине одредбе следећих прописа:

1.1. - Закон о основним правима носилаца "Партизанске споменице 1941. " ("Службени лист СФРЈ", бр. 67/72, 40/73, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 и 42/90);

1.2. - Закон о основним правима бораца шпанског националноослободилачког и револуционарног рата од 1936. до 1939. године ("Службени лист СФРЈ", бр. 67/72, 40/73, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 и 42/90);

1.3. - Закон основним правима лица одликованих Орденом народног хероја ("Службени лист СФРЈ", бр. 67/72, 21/74, 33/76, 32/81, 68/81, 25/85, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 и 42/90);

1.4. - Закон о основним правима лица одликованих орденом Карађорђевог звезде с мачевима, орденом Белог орла с мачевима и Златном медаљом Обилића ("Службени лист СФРЈ", бр. 67/72, 22/73, 33/76, 68/81, 75/85, 44/89 и 87/89);

1.5. - Закон о борачком додатку ("Службени лист СФРЈ", бр. 67/72, 33/76, 32/81, 68/81, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 и 42/90);

2. Закон о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица ("Службени гласник СРС", број 54/89 и "Службени гласник РС", број 137/04);

2.1. Закон о правима цивилних инвалида рата ("Службени гласник РС", бр. 52/96);

2.2. Закон о финансирању удружења бораца ослободилачких ратова Србије ("Службени гласник РС", бр. 21/90);

У периоду 1992-1996. године Влада Републике Србије донела је следеће уредбе којима се уређује област борачко-инвалидске заштите, које су и данас на снази:

2.3. - Уредба о материјалном обезбеђењу и другим правима бораца, ратних војних инвалида и цивилних инвалида рата из оружаних акција после 17. августа 1990. ("Службени гласник РС", бр. 7/92, 20/92, 31/92, 45/93, 75/93, 8/94, 37/94 и 52/96);

2.4. - Уредба о правима на допунску заштиту војних инвалида, корисника породичне инвалиднине и цивилних инвалида рата ("Службени гласник РС", бр. 39/92, 45/93, 75/93 и 52/96);

2.5. - Уредба о правима ратних војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова породица палих бораца из Републике Српске, односно Босне и Херцеговине, који привремено бораве на територији Републике Србије ("Службени гласник РС", 84/92 и 52/96);

2.6. - Уредба о висини месечних новчаних примања из области борачко - инвалидске заштите ("Службени гласник РС", бр. 8/94 и 37/94)

2.7. - Уредба о повећању примања корисника инвалидског додатка и материјалног обезбеђења по прописима из борачко - инвалидске заштите и заштите цивилних инвалида рата ("Службени гласник РС", бр. 75/93 и 52/96);

2.8 - Уредба о начину остваривања права припадника Југословенске војске у отаџбини и Равногорског покрета у области борачко-инвалидске заштите ("Службени гласник РС", бр. 51/05).

(3) Уставним Законом о изменама и допунама Уставног закона за спровођење Устава Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 20/93) прописи аутономних покрајина Војводине и Косова и Метохије стављени су ван снаге. Међутим, овим законом прописано је да се права призната на основу тих прописа остварују до доношења одговарајућег републичког закона из ове области. Прописи аутономних покрајина, на основу којих се остварују наведена права, су:

3.1. - Закон о правима бораца и војних инвалида ("Службени лист САП Војводина", бр. 19/85, 31/86, 32/88, 15/89, 1/90, 9/90 и 37/90);

3.2. - Закон о материјалном обезбеђењу и здравственој заштити учесника НОР-а ("Службени лист САП Косово и Метохија", бр. 5/79, 5/82, 52/86, 17/87, 41/87, 12/88, 25/89 и 29/89) и

3.3. - Закон о инвалидском додатку и другим правима војних инвалида ("Службени лист САП Косово и Метохија", бр. 24/79, 5/82, 52/86, 41/87, 12/88 и 29/89).

(1) Законом о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца који је Савезна скупштина СРЈ донела 12. маја 1998. године, а који је у примени од 1. јула 1998. године, извршена је кодификација дотадашњих савезних прописа из области борачко-инвалидске заштите и уређена су основна права из ове области која су везана за телесно оштећење или су у вези са погибијом члана породице.

Након доношења Уставне повеље Државне заједнице Србије и Црне Горе ова законска надлежност у целини је пренета на републички ниво, а наведени закон је наставио да се примењује као пропис Републике Србије, све до доношења одговарајућег републичког закона. Актуелни догађаји у земљи настали после доношења овог закона (оружане акције на територији АП Косово и Метохија и југу Србије, рат у СРЈ 1999. године, велики прилив избеглица из република бивше СФРЈ од којих су многи били корисници права из области борачко-инвалидске заштите, доношење прописа о признавању права из области борачко-инвалидске заштите припадницима Југословенске војске у

отаџбини и Равногорског покрета, одређени проблеми настали у вези решавања поднетих захтева и исплате признатих права и др.) захтевају нормативно уређење насталих проблема и превазиђених законских решења.

(2) Сада важећи прописи Републике Србије из ове области уређују допунску заштиту бораца и корисника основних права по наведеном савезном закону, као и потпуну заштиту цивилних инвалида рата, цивилних жртава рата и чланова њихових породица. Ова заштита, поред осталог, условљена је и породичним и материјалним приликама домаћинства корисника. И ови прописи су превазиђени, с обзиром да је републички закон донет још 1989. године, и захтевају уређење ове области према новонасталим околностима.

(3) На основу Уставног закона за спровођење Устава Републике Србије задржана су права која су у овој области призната по прописима АП Војводина и АП Косово и Метохија, до доношења одговарајућег републичког закона. Како овај закон, у међувремену, није донет призната права се и даље остварују по наведеним покрајинским прописима. Ова права су аналогна правима утврђеним републичким прописима, уз постојање разлика у погледу назива права, круга корисника обухваћених заштитом, обима права и услова за њихово остваривање. Стога и ово захтева потребу јединственог регулисања ове заштите на територији целе Републике.

(4) Допунском заштитом бораца, по прописима органа локалне самоуправе, штите се борци којима није обезбеђена заштита по горе наведеним прописима (или се већ признатим корисницима обезбеђује шири обим права), у оквиру средстава које обезбеђује сама општинска (односно градска) управа. Републичка регулатива, такође, непосредно утиче на овај ниво заштите.

Предложеним законом по први пут се, јединствено за територију Републике Србије, уређује област борачко-инвалидске заштите и заштите цивилних инвалида рата, врши се усклађивање наведених прописа са Уставом Републике Србије и истовремено се врши кодификација свих прописа у овој области. Наиме, Предлогом закона реализује се од раније присутна идеја да се укупна законодавна материја из ове области уреди једним прописом. Разлози за такав приступ су вишеструки, од суштинских (јер се ради о материји која је повезана истим основним опредељењима на којима се заснива конституисање права одређених категорија грађана), до правно-техничких, јер се у оквиру једног закона сажимају сви битни елементи и критеријуми за категоризацију корисника права, врсте права и начин њиховог коришћења, обезбеђује бољи преглед материје, стварају услови за бољу практичну примену законских решења и тиме обезбеђивање већег степена законитости у овој области.

Предлог закона настоји се да се материја у овој области уреди тако што ће се кроз конституисање права и заштите која се обезбеђује грађанима афирмисати трајна вредност борбе за одбрану независности, суверености и уставног поретка земље - као вид националног признања и накнаде штете. На тој основи, Предлог закона садржи решења како за будућност, тако и у односу на догађаје у ближој и даљој прошлости везане за ратна збивања и оружане акције у миру.

Досадашња сагледавања материјалног и социјалног положаја ове категорије корисника показала су да постоје бројни проблеми и потреба за појачаном заштитом појединих од ових корисника. Полазећи од опредељења да се задржи износ основице за одређивање примања и износи тих примања, исти су исказани процентуално од просечне нето зараде у Републици (без пореза и доприноса) и у износима који се остварују по сада важећим прописима. Међутим, имајући у виду (несумњиво) могуће повећање броја корисника права с

једне стране и неопходност реализације овог закона у оквиру смањених финансијских средстава од сада ангажованих средстава с друге стране овим законом нису прописана поједина права која се у досадашњој пракси нису остваривала или су се делимично остваривала уз велике тешкоће или су (по својој природи) предмет регулисања других системских прописа. Сем тога, за признање појединих других права (условљених породичним и имовинским приликама домаћинства корисника) прописани су рестриктивнији услови. Ради остваривања овог циља, Предлогом закона прописан је и другачији начин усклађивања права, који ће бити неповољнији у односу на сада постојећи.

Предлог закона садржи и знатан број других измена и нових решења за спровођење основних материјално - правних одредаба којима су уређени услови за остваривање права у овој области. Већина тих решења односи се на прецизирање одређених појмова, поступка за остваривање права, доказна средства, услове за коришћење права, надзор над извршавањем овог закона и др.

III. НАЧЕЛА НА КОЈИМА СЕ ЗАСНИВА ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

Предлог закона заснован је на следећим начелним принципима:

- да се права утврђена овим законом заснивају на принципима накнаде штете и националног признања;

- да су у питању лична права грађана: бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица;

- да се друга права корисника из ове области која нису непосредно везана за настанак телесног оштећења, односно погибију неког лица (професионална рехабилитација, права из пензијског и инвалидског осигурања, права из области радних односа и др.), регулишу одговарајућим системским прописима и у њима, по потреби, изразе специфичности заштите ове категорије грађана;

- да обим заштите чланова породица не буде већи од заштите коју би носилац права могао да оствари по овом закону.

IV. ОБЈАШЊЕЊЕ ПРЕДЛОЖЕНИХ ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА И ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИСТИТУТА

Предлог закона о борачко-инвалидској заштити састоји се из девет поглавља, и то:

- уводне одредбе;

- корисници права;

- права и услови за остваривање права;

- остваривање права;

- поступак за остваривање права;

- јединствена евиденција и исплата права;

- контрола наменског коришћења средстава и надзор над радом органа у вршењу поверених послова државне управе;

- казнене одредбе;

- прелазне и завршне одредбе.

1. Уводне одредбе, чл. 1. до 4. Предлога закона

Чланом 1. утврђује се круг корисника чија се права уређују: борци, ратни и мирнодопски војни инвалиди и цивилни инвалиди рата, чланови њихових породица и чланови породица палих бораца и цивилних жртава рата.

Чланом 2. утврђени су принципи на којима су заснована права утврђена овим законом, односно на принципу националног признања и принципу накнаде штете. Изричито навођење ових принципа је новина у законској регулативи у области борачко-инвалидске заштите, иако су и досадашњи прописи били засновани на тим принципима, што се потврдило како у управној и судској пракси, тако и у правној теорији.

Чланом 3. утврђује се да се на новчана примања по основу овог закона не плаћају порези и друге дажбине по основу личних прихода грађана.

Чланом 4. прописано је да се средства за остваривање и коришћење права по овом закону обезбеђују у буџету Републике Србије.

2. Корисници права, чл. 5. до 28. Предлога закона.

Члан 5. на другачији начин прописује ближе околности релевантне за дефинисање појма борца и рокове трајања околности са становишта услова за остваривање права предвиђених законом:

1) учешће у оружаним акцијама од 17. августа 1990. године до 27. априла 1992. године (очување суверености, независности и територијалне целокупности СФРЈ);

2) учешће у оружаним акцијама предузетим за време мира ради одбране суверености, територије, независности и уставног поретка СРЈ, односно Државне заједнице СЦГ;

3) учешће у рату у СРЈ од 24. марта до 26. јуна 1999. године;

4) учешће у евентуалном рату за циљеве одбране Србије; учешће у евентуалној оружаном акцији предузетој за време мира за циљеве одбране Србије (евентуални будући рат, односно будуће оружане акције у миру);

Суштина наведеног начина регулисања је да се оваквим орочавањем времена трајања оружаних акција и у вези са тим одређивање појединих делова територије бивше СФРЈ искључује могућност да се учесницима оружаних акција на територијама република бивше СФРЈ (тј. ван територије СРЈ, односно Државне заједнице СЦГ) после 27. априла 1992. године призна својство борца у смислу овог закона, чиме се практично врши затварање рокова.

Борцима ранијих ратова (априлског рата од 6. до 17. априла 1941. године и НОР-а) сматрају се припадници Војске Краљевине Југославије, партизанских одреда, Народноослободилачке војске и партизанских одреда Југославије, односно Југословенске армије, као и припадници Југословенске војске у отаџбини и Равногорског покрета, у периоду од 17. априла 1941. године до 15. маја 1945. године.

Својство борца, за признавање права по овом закону, везано је за држављанство Републике Србије, с обзиром на преношење ове регулативе на републички ниво.

При дефинисању појма ратног војног инвалида одредбама чл. 7. до 11. прописују се услови за стицање тог својства оштећење организма од најмање 20% задобијено под околностима из члана 5. (којом је дефинисан појам борца), као и под околностима вршења војних дужности у иностраној земљи и за време

ратног заробљеништва. Предлогом закона прописани су случајеви у којима својство ратног војног инвалида може остварити и странац – под условом да по том основу ово својство не може остварити од друге државе.

Одредбе чл. 12. до 19. дефинишу појам мирнодопског војног инвалида, опредељујући околности вршења војне службе релевантне за стицање тог својства, круг лица и посебне услове, при чему су заштитом обухваћени: војници на служењу војног рока, студенти војне академије, ученици средње војне школе, слушаоци школе за резервне официре и лица у резервном саставу Војске СЦГ. Својство мирнодопског војног инвалида не могу остварити лица на професионалној војној служби и припадници Министарства унутрашњих послова, односно Безбедносно - информативне агенције, јер су заштићени прописима из радних односа.

Члан 18. дефинише да се нехат не сматра кривицом у смислу чл. 11. и 14. Закона.

Чланом 19. дефинисан је појам вршења војне службе, односно дужности у вези са службом у војсци.

Одредбама чл. 21. и 22. дефинисани су појмови цивилног инвалида рата и цивилне жртве рата. Новина је да се цивилним инвалидом рата, односно цивилном жртвом рата сматра и лице које је жртва терористичког напада у иностранству на дипломатско или конзуларно представништво Србије. По садашњем пропису ова лица могу да остваре статус мирнодопског војног инвалида. Ово решење је и изузетак у односу на опште правило за цивилне инвалиде рата по коме је релевантно само оштећење организма настало на територији Републике Србије.

Одредбе чл. 23. до 28. дефинишу појмове породице палог борца, умрлог борца, војног инвалида, цивилног инвалида рата и цивилне жртве рата, као и појам уже породице. Новина је да су, у односу на досадашње прописе, из законске заштите искључени брат, сестра, унук и ванбрачни супружник палог борца. Прецизиран је појам издржавања – упућивањем на утврђивање ове околности по прописима којима се уређују односи у браку и породици.

3. Права и услови за остваривање права, чл. 29. до 140.

Предлога закона

Одредбама чл. 29. до 35. појединачано по појединим категоријама корисника, наведена су права која се могу остваривати, уколико се испуне посебни услови прописани у каснијим одредбама.

Члан 36. даје правни основ да органи локалне самоуправе могу својим прописима утврђивати и друга права у овој области, већи обим права од обима права утврђених овим законом и повољније услове за њихово остваривање, уколико у свом буџету за то обезбеде потребна средства.

Одредбама чл. 42. до 46. утврђени су општи услови за остваривање права: начин утврђивања процента инвалидитета и разврставање инвалида у групе инвалидитета.

Чланом 47. и 48. прописан је основ за утврђивање износа права по овом закону која се исплаћују у месечним износима (осим права на борачки додатак и примања на име разлике између гарантованог износа и оствареног сталног месечног новчаног примања). То је просечна нето зарада у Републици из месеца који претходи месецу ступања на снагу овог закона. Овим чланом предвиђен је нов начин усклађивања права која се признају у месечним износима, с обзиром да ће се усклађивање вршити годишње - у складу са кретањем трошкова живота и просечне зараде запослених на територији

Републике у претходној години. Овакав начин усклађивања је неповољнији од начина усклађивања износа права по садашњим прописима и у наредним годинама ће довести до реалног пада односно споријег раста износа примања признатим корисницима. Међутим, овакав начин усклађивања, као повољнији, задржан је само за ову област и представља изузетак у односу на начин усклађивања права у систему пензијског и инвалидског осигурања и систему социјалне заштите (по коме се врши усклађивање права два пута годишње и само у складу са кретањем трошкова живота).

Чланом 50. до 63. прописани су услови под којима чланови породице палог борца, умрлог војног инвалида I до VII групе и чланови породице лица које је погинуло или умрло као војно лице у мирнодопским условима, могу остварити породичну инвалиднину. Услови су, у односу на садашње, пооштрени у погледу година живота са којима супружник може остварити ово право – удова са 48 година, односно удовац са 58 година (до сада удова са 45 година, удовац са 50 година), чиме је извршено делимично усклађивање овог услова са прописима о пензијском и инвалидском осигурању у погледу могућности стицања права на породичну пензију. Досадашњи појам неспособности за привређивање детета, који је био непрецизан и стварао проблеме у примени, замењен је појмом неспособност за рад (потпун губитак радне способности, а за децу – неспособност утврђена по прописима о разврставању деце ометене у развоју, сходно прописима о пензијском и инвалидском осигурању). Услов везан за школовање је прецизиран везивањем степена школовања са одређеним годинама живота, које решење је делимично аналогно решењу из прописа о пензијском и инвалидском осигурању у погледу остваривања права на породичну пензију.

Начин одређивања износа основне и увећаних породичних инвалиднина је другачије уређен у односу на садашња решења. Увећане породичне инвалиднине, као самостална права, нису прописане Предлогом закона, али су садржане у таксативно наведеним појединачним основима за признање овог права, при чему су у новоутврђеним износима за описани случај садржане све инвалиднине утврђене законом (основна и обе увећане породичне инвалиднине). Такође, задржани су и сви основи утврђени по садашњим прописима за признавање основних и увећаних породичних инвалиднина. Досадашњи неограничени број могућих сауживаоца је ограничен на највише четири (основни корисник и највише до три сауживаоца). Дакле, три садашње врсте породичних инвалиднина преведене су на једну, која се признаје под истим условима и у истим износима као и претходне. Тиме су отклоњене све сада присутне дилеме и тешкоће у примени важећих прописа и исплати признатих права.

Одредбама чл. 65. до 68. прописано је право на додатак за негу. За војне инвалиде и цивилне инвалиде рата право је задржано без промене у погледу поступка признања и износа права. Измена је извршена у делу који се односи на кориснике овог права по основу признатог материјалног обезбеђења (досадашњег права на месечно новчано примање), тиме што је уместо садашња два степена додатка за негу прописан само један степен и то као четврти степен, али у износу досадашњег првог степена. Ово решење је повољније за кориснике садашњег другог степена јер ће након извршеног превођења остваривати право у износу 36% од основа уместо досадашњег износа 24% од основа.

Одредбама чл. 69. до 71. уређено је право на ортопедски додаток.

Одредбама чл. 72. до 85. уређено је право на здравствену заштиту и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите које могу да остваре

инвалиди, цивилни инвалиди рата и корисници породичне инвалиднине, под условом да то право не могу остварити по другом основу. Право се остварује у обиму, на начин и по поступку прописаном у области здравства, (у обиму, садржини и стандарду који је прописан законима којима се уређује здравствена заштита и здравствено осигурање). Овим правом нису обухваћена деца војног инвалида од I до VII групе и супружници војних инвалида I до IV групе јер се они могу здравствено осигурати по том инвалиду као носиоцу осигурања, сходно одредбама чл. 17, 22. и 24. Закона о здравственом осигурању ("Службени гласник РС", 107/05).

Чланом 75. прописано је право војног инвалида на накнаду зараде исплаћене у мањем износу од основа за накнаду уколико је, за наведене случајеве, био спречен за рад.

Чланом 76. прописани су основи за које су војни инвалид и корисник породичне инвалиднине ослобођени од плаћања трошкова за коришћење здравствене заштите.

Чланом 77. прописано је право војних инвалида на медицинско-техничка помагала (Законом о здравственом осигурању уведен је нов термин: медицинско-техничка помагала, уместо досадашњег назива: ортопедска и друга помагала). Ово право могу остварити војни инвалиди уколико то право не могу остварити по другом основу – тј. по прописима којима се уређује обавезно здравствено осигурање, и то за оштећења по основу којих им је признато инвалидско својство. Практично, право могу остварити само мирнодопски војни инвалиди јер ратни војни инвалиди ово право могу остварити по Закону о здравственом осигурању. Новина је да се ово право, по овој одредби остварује на начин и по поступку прописаном законом којим се уређује обавезно здравствено осигурање, док се по сада важећим прописима остваривало на начин и по поступку уређеном посебним прописима донетим у овој области.

Одредбама чл. 78. до 85. прописано је право на бањско и климатско лечење, као и на професионалну рехабилитацију, доквалификацију, преквалификацију и новчану помоћ за време професионалне рехабилитације доквалификације, преквалификације.

Одредбама чл. 86. и 95. прописано је право на инвалидски додатак.

Одредбама чл. 96. до 109. уређују се круг корисника, услови и поступак за остваривање права на месечно новчано примање, Круг корисника овог права је проширен у односу на садашње кориснике: укључени су и борци припадници Југословенске војске у отаџбини и Равногорског покрета, као и сви борци НОР-а до 15. маја 1945. године.

Материјално обезбеђење представља основни вид материјалне заштите бораца, као и чланова породица умрлих бораца, умрлих цивилних инвалида рата и цивилних жртава рата. Осталим корисницима ово право представља допунску материјалну заштиту (поред основних права). Ово право не представља трајни вид заштите (за разлику од инвалиднине), јер је у зависности од прихода корисника и чланова корисничког домаћинства. Промене прихода домаћинства могу довести до повећања, смањења или губитка даљег коришћења овог права.

Посебно се мора истаћи да се основ за утврђивање овог права и имовински цензуси одређују према просечној заради у Републици (без пореза и доприноса) из године која претходи години одлучивања, као и да се приходи од утицаја на право узимају из те године.

Наведене новине знатно поштравају услове за признање права на материјално обезбеђење. Процењено је да ће, услед тога, доћи до смањења за око 50% признатих корисника овог права. Истовремено, због померања датума учешћа у НОР-у за све борце НОР-а до 15. 05. 1945. године, као и због стварања могућности да ово право остваре новопризнати борци НОР-а - припадници Југословенске војске у отаџбини и Равногорског покрета, процењује се да ће доћи до повећања броја корисника овог права за око 50%. Дакле, у односу на садашњи број корисника стање се неће битније изменити.

Одредбама чл. 112. до 118. прописан је начин решавања стамбених потреба ратних војних инвалида и породица палих бораца из оружаних акција после 17. августа 1990. године и рата у СРЈ 1999. године. Иако се ради о новом праву корисника, потребно је истаћи да се у суштини ради о новом правном институту који ствара могућност за решавање стамбених потреба најугроженијих корисника. Прописује се да ће се реализација стамбених потреба наведених корисника вршити преко посебно основаног Фонда. Финансијска средства, за реализацију својих активности Фонд би обезбеђивао из више извора (буџетска средства, донације, средстава од откупа станова датих у закуп и др.). Уређени су начин оснивања Фонда, органи Фонда и прописани основни услови за остваривање овог права. Посебне услове и поступак за решавање стамбених потреба прописала би, посебним актом, Влада.

Одредбама члана 119. до 123. утврђено је право војних инвалида I групе на путничко моторно возило. У односу на решења овог права по сада важећим пропису, новина је да ће се путничко моторно возило које се додељује инвалиду прилагодити његовом телесном оштећењу (што је повољније за корисника).

Одредбама чл. 124. и 126. прописани су начин и услови за остваривање накнаде трошкова путовања (коју чине: накнада трошкова превоза и дневнице за путовање и боравак у друго место). Право је пренето из сада важећег савезног и републичког закона, без суштинских измена, осим измене износа дневнице (по савезном закону она износи 50% од износа дневнице за службена путовања савезних органа, а по републичком закону 8% од просечне месечне зараде). Предлогом закона иста се утврђује у пуном износу дневнице за службена путовања запослених у државним органима у Републици, без трошкова ноћења.

Одредбама чл. 128. до 129. прописани су услови и начин остваривања права на бесплату и повлашћену возњу носилаца Споменице, војних инвалида, цивилних инвалида рата и корисника породичне инвалиднине. Право је пренето из сада важећег Закона о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца, без битних измена.

Одредбама чл. 133. и 140. прописани су услови и начин остваривања права на помоћ у случају смрти корисника по овом закону. Право садржи једнократну новчану помоћ и накнаду трошкова превоза корисника који умре ван свог пребивалишта. Исплаћује се члану домаћинства умрлог корисника или лицу које се о њему старало. Ово право је садашњим прописима утврђено у разним облицима, у различитим износима и за различит круг корисника. Сада се признаје свим корисницима – у истом износу (који је повољнији за све кориснике, осим за инвалиде I и II групе).

4. Остваривање права, чл. 141. до 167. Предлога закона

Одредбама чл. 141. до 167. уређена су питања везана за коришћење и престанак права признатих по овом закону. У основи, задржана су решења из садашњих прописа.

Одредбама чл. 160. до 167. утврђене су сметње за стицање и коришћење права. У основи, ове одредбе су садржане у сада важећим прописима. Чланом 161 прописно је да за борце НОР-а - припаднике Југословенске војске у отаџбини и Равногорског покрета и чланове њихових породица, правоснажна судска пресуда којом су осуђени због учешћа у борбама против партизанских одреда, Народноослободилачке војске и партизанских одреда Југославије, односно Југословенске армије, представља сметњу за остваривање права по овом закону.

5. Поступак за остваривање права, чл. 168. до 208. Предлога закона

У оквиру ове главе Предлога закона уређена су питања везана за поступак остваривања права. У основи задржана су важећа решења, са следећим новинама:

- прописано је да се извршавање овог закона, у првом степену, поверава општинским управама, градским управама, односно градској управи града Београда а у другом степену надлежном органу АП Војводина (за општине са територије Војводине). Ове послове, до сада су (осим за спровођење Закона о правима цивилних инвалида рата) наведени органи обављали без правног основа. Овим се обављање ових послова усаглашава са уставним решењима и решењима из Закона о локалној самоуправи, по којима републичке прописе извршавају републички органи управе, а да се општини може поверити обављање ових послова само законом; битна новина је да се извршење ових послова у другом степену више не поверава управи Града Београда, чије управне надлежности ће преузети Министарство;

- таксативно су наведене општинске управе односно градска управа града Београда које су одређене као месно надлежни првостепени органи за одлучивање о правима лица са местом пребивалишта ван територије Републике Србије (до сада је ова надлежност одређивана подзаконским актом - упутством); овим подносиоцима захтева признаваће се права без могућности њихове исплате;

- прописано је формирање Општинских, односно Градских комисија за одлучивање о правима из области борачко-инвалидске заштите, која се састоји од седам чланова које именују Општинске односно Градске скупштине (по сада важећем пропису ову комисију образују три члана које бира Народна скупштина и четири члана које бира СУБНОР Србије); ова комисија одлучује, на основу дискреционог права, о признавању права на изузетно месечно новчано примање и о додељивању "Партизанске споменице 1941. " и "Равногорске споменице 1941. "; сем тога ова комисија, на захтев другостепеног управног органа, даје мишљење о признавању својства борца НОР-а, својства ратног војног инвалида из НОР-а и својства корисника породичне инвалиднине по основу палог борца НОР-а;

За борце евентуалних оружаних акција у миру, односно евентуалног будућег рата, сада важећим законом из области пензијског и инвалидског осигурања, није предвиђена могућност утврђивања посебно пензијског стажа за време проведено у тим акцијама, односно рату. Овим Предлогом закона прописано је да ће својство бораца у тим случајевима утврђивати надлежни орган борачко-инвалидске заштите.

Задржано је сада важеће основно решење да се својство бораца припадника Југословенске војске у отаџбини и Равногорског покрета, утврђује само писменим доказним средствима, а изузетно и квалификованим сведоцима по захтевима поднетим до дана ступања на снагу овог закона;

- задржano је основно решење да се околности под којима је лице рањено, оболело, погинуло, умрло или нестало, доказује само писменим доказним средствима из времена када је лице рањено, оболело, погинуло, умрло или нестало. Изузетно (осим за случајеве у којима је основ признања рана, повреда или озледа, односно болест) ове околности за припаднике Југословенске војске у отаџбини и Равногорског покрета могу се утврђивати и изјавама квалификованих сведока - по захтевима поднетим до дана ступања на снагу овог закона.

- задржano је основно решење да се захтев за признање својства војног инвалида по основу оштећења организма насталог услед болести, може поднети у року од пет година од престанка околности под којима је болест настала; изузетно, захтеви припадника Југословенске војске у отаџбини и Равногорског покрета за признавање својства ратног војног инвалида по основу болести из НОР-а, могу се поднети и до дана ступања на снагу овог закона, ово се односи и на захтеве за признавање права на породичну инвалиднину чланова породице лица, умрлог од болести у својству борца Југословенске војске у отаџбини и Равногорског покрета;

- чланом 183. ст. 3. прецизирано је ко се сматра квалификованим сведоком чијом изјавом се доказује својство борца. То је лице чије је својство борца утврђено писменим доказним средством и који је са борцем чије се својство утврђује био у истој јединици и на истој територији дејстава;

- прецизирано је да је за признавање својства цивилног инвалида рата, односно цивилне жртве рата неопходно да је оштећење организма, односно погибија, настала на територији Републике Србије, осим за случајеве напада на дипломатска и конзуларна представништва;

- задржano је основно решење института ревизије, тј. да сва решења донета у првом степену, којим се корисницима утврђује својство борца, односно признају права, подлежу ревизији.

- задржano је садашње решење да се против коначних решења у овој области може водити управни спор;

чланом 204. дата је могућност да се по праву службеног надзора може укинути решење о правима по овом закону које је постало коначно у управном поступку по праву службеног надзора ако је њиме очигледно повређен материјални закон у корист појединца, а на штету јавног интереса, и по протеку рока предвиђеног законом којим се уређује општи управни поступак и без пристанка странке.

- чланом 208. прописано је овлашћење Министарства да води јединствену евиденцију података о корисницима права по овом закону, путем јединственог информационог система. Јединствени информациони систем биће основа за исплате права;

- чланом 210. до 212. прописан је начин исплате права.

6. Јединствена евиденција података и исплата права, члан 209. до 218. Предлога закона

Члановима 208. до 218. регулисано је питање вођења јединствене евиденције корисника и права по овом закону а коју ће водити ресорно министарство. Вођење јединствене евиденције о стицању, коришћењу и престанку коришћења права по овом закону омогућава и адекватну контролу коришћења средстава.

- чланом 210. до 212. прописан је начин исплате права.

- члановима 214. и 215. прописана је обавеза повраћаја неосновано остварених примања.

члановима 216. до 218. прописани су рокови у којима застаревају потраживања.

7. Контрола наменског коришћења средства и надзор над радом органа у вршењу поверених послова државне управе, члан 218. до 222. Предлога закона

Чланом 218. прописано је да контролу наменског коришћења средстава намењених за остваривање права по овом закону врши министарство надлежно за послове финансија. Одредба не представља новину у овој области, јер је у сада важећем Закону о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца прописано да савезна буџетска инспекција врши контролу трошења средстава савезног буџета намењених за борачко-инвалидску заштиту. Потпуним преношењем борачко-инвалидске заштите на републички ниво, овом одредбом прописује се и одговарајућа надлежност у контроли наменског коришћења средстава републичког буџета у овој области.

Чланом 219. Нацрта закона утврђена су овлашћења Министарства за вршење надзора над радом органа у вршењу поверених послова државне управе, у складу са законом којим се уређује државна управа.

8. Казнене одредбе, члан 222. Предлога закона

Чланом 222. прописани су прекршаји и висине новчаних казни за учињене прекршаје за које се може казнити одговорно лице и извршилац послова у надлежном органу. У питању су случајеви када се чињењем или нечињењем врше повреде одредби закона битне са становишта осигурања материјалних и процесних претпоставки за остваривање законности.

9. Прелазне и завршне одредбе, чл. 223. до 254. Предлога закона

Глава десет Предлога закона прелазне и завршне одредбе, садржи решења којима се уређује прелазак на примену новог закона у односу на законе који су важили до његовог ступања на снагу, полазећи од промена у стварима статусног карактера код појединих права и код одредаба о поступку. Већина тих решења садржи одредбе о поступању надлежних органа по службеној дужности у циљу ефикаснијег споровођења одредаба новог закона.

Основно решење је да се права призната по прописима који престају да важе, а која су утврђена и овим законом и даље користе под условима, у обиму и на начин утврђен овим законом.

Члан 234. став 1. уређује прелазна решења у вези са чланом 126. Закона о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца, којим су одредбе прописа донетих у ранијем периоду делимично задржане на снази у погледу стечених права носилаца "Партизанске споменице 1941", бораца шпанског националноослободилачког и револуционарног рата од 1936. до 1939. године и лица одликованих Оредном народног хероја и чланова њихових породица. Овим законом су ти прописи стављени ван снаге, уз следећа решења:

- права која су призната по тим прописима, а утврђена су и овим законом, оствариваће се у обиму и на начин прописан овим законом (та права су: стално месечно новчано примање, годишње новчано примање за опоравак и бесплатна и повлашћена возња);

- право које је признато по тим прописима, а није прописано овим законом, задржано је као стеченао, уз прописивање да ће основ за његово

утврђивање бити просечна зарада без пореза и доприноса у Републици и уз прописивање начина његовог усклађивања по одредбама овог закона (право на додатак уз пензију);

- права која су призната по тим прописима а укидају се, јер се могу остварити по другим прописима или стога што нису прописана ни као права војних инвалида или чланова њихових породица по овом закону (та права су: право на бањско и климатско лечење, право на годишњи одмор, право на накнаду трошкова сахране);

После 17. августа 1990. године, због општепознатих догађаја, корисницима права из области борачко-инвалидске заштите признатим од стране надлежних органа других република бивше СФРЈ, који су избегли у Републику Србију, успостављена је исплата тих права на основу података којима је располагала Поштанска штедионица у Београду, посредством које је вршена исплата тих права пре распада СФРЈ. За неке од ових корисника накнадно су прибављени управни предмети или докази о основу признања, а за друге нису. Предлогом закона ствара се правни основ да се овим корисницима изврши превођење права која се исплаћују - на одредбе овог закона и да се тиме задрже у систему борачко-инвалидске заштите Србије. Отклоњена је могућност накнадног укључивања у овај систем заштите корисника којима на дан ступања на снагу овог закона није вршена исплата.

Чланом 238. створен је законски основ да се у систему борачко-инвалидске заштите по овом закону задрже и корисници којима је борачко-инвалидска заштита у Србији успостављена на основу Протокола о сарадњи Министарства за рад, здравство и социјалну политику Савезне Републике Југославије и Министарства за питања бораца, жртава рата и рада Републике Српске у области борачко инвалидске заштите потписаног у Бањалуци 26. 06. 2000. године и Протокола о сарадњи Министарства за социјална питања Републике Србије и Министарства рада и борачко - инвалидске заштите Републике Српске у области борачко - инвалидске заштите, потписаног у Београду 27. 11. 2003. године, допуњеног 18. 11. 2005. и 29. 09. 2006. године. Ради се о корисницима борачко-инвалидске заштите који су, због ратних околности у другим републикама бивше СФРЈ, избегли у Републику Србију и у њој (накнадно) добили држављанство Републике Србије.

За права која су призната по прописима који престају да важе, а која су аналогна правима утврђеним овим законом прописани су рокови у којима ће се, по службеној дужности, преиспитати и превести на права по овом закону. При томе, корисници тих права могу задржати исти обим права (нпр: ортопедски додатак, додатак за негу и помоћ), остварити већи или мањи износ права или изгубити право због неиспуњавања новописаних породичних и имовинских услова (нпр: стално месечно новчано примање, изузетно месечно новчано примање, примање на име разлике између гарантованог износа и оствареног сталног месечног новчаног примања, додатак за негу корисника месечног новчаног примања II степена, повећање месечног новчаног примања због везаности за постелу, месечно новчано примање, породични додатак, инвалидски додатак, основна новчана накнада и изузетна новчана накнада). Ради превазилажења тренутног (неповољног) ефекта овог превођења, прописано је задржавање повољнијих износа признатог права на материјално обезбеђење до дана ступања на снагу овог закона.

Решења о престанку исплате признатих права корисницима у иностранству донеће се у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона, која ће имати правно дејство од првог дана наредног месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Одредбама чл. 254. наведени су прописи који се стављају ван снаге ступањем на снагу овог закона (сви сада важећи прописи из области борачко-инвалидске заштите и заштите цивилних инвалида рата) и прописано да закон ступа на снагу осмог дана од објављивања у "Службеном гласнику РС", осим одредаба које се односе на право на материјално обезбеђење - које ће се примењивати од дана ступања на снагу овог закона.

V. ПРОЦЕНА ПОТРЕБЕ ДОДАТНИХ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Имајући у виду да се поједина права из ове области признају у зависности од породичних и имовинских прилика корисниковог домаћинства, као и у зависности од других посебних услова, тешко је прецизно навести финансијске ефекте предлога овог закона, јер се не може прецизно утврдити могући број корисника по новом закону:

Предлогом закона прописана су решења којима би се постигло да за његову реализацију буде потребан исти износ средстава, ако не и мањи од износа који је потребан за реализацију сада важећих прописа из ове области. У том циљу, имајући у виду горе наведено, предложена су следећа решења (која ће се примењивати од првог дана примене овог закона):

- промена начина усклађивања признатих права;
- укидање права која нису прописана овим законом и укидање исплате признатих права корисницима који немају место боравка, односно пребивалиште на територији Републике Србије;
- нова основице за одређивање права;
- рестриктивнији услови за остваривање задржаних права.

У примени Предлога закона доћи ће, с једне стране, до повећања броја корисника права (због стварања нових основа за њихово увођење у систем борачко-инвалидске заштите), а с друге стране, до смањења броја корисника признатих права (због прописивања оштријих услова за остваривање признатих права). Тиме ће се, оријентационо, задржати садашњи број корисника права. Евентуално умањење износа средстава за реализацију Нацрта закона, у односу на средства потребна за реализацију сада важећих прописа, постићи ће се променом начина усклађивања права, укидањем појединих права, рестриктивнијим условима за признање задржаних права и престанком исплате признатих права корисницима са местом боравка, односно пребивалишта ван територије Републике Србије.

VI. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Предлог закона о борачко-инвалидској заштити потребно је донети по хитном поступку, како би се у што краћем року омогућило несметано остваривање права бораца и ратних инвалида, који сада ова права остварују по бројним прописима ранијих држава. Кодификацијом законодавства из ове области постиже се истовремено ефикасније остваривање права и поједностављује рад органа и организација које су обухваћене законом. Разлог за хитан поступак су веома компликоване процеруре и дугогодишња правна несигурност због примене бројних подзаконских аката подложних честим променама.